

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opggericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

Wvd. Vertegenwoordiger in N.-I. Mr. M. J. A. Oostwoud-
Vijdenes. Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

HET BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

Uonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (óók Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever
speelt. Op Brunswick Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

HOUD: Ind. Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)
11 Juni—28 Juli 1928. — Aan alle leden der Ver-
eeniging „Oost en West”. — De Postduif. — West-
Indië op de Arnhemse Tentoonstelling. — Het
wegwezen in West-Indië, door Fred. Oudschans
Gentz. — Waar mensch en tijger bureu zijn, door
F. Snelleman. — Van Week tot Week. —
Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuist. — Persoverzicht
de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers, II. Uit
Inheemsche- en Mal.-Chin. Pers. — Oost- en
West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Cu-
raçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der
Afdelingen: I. Apeldoorn, II. 's-Gravenhage. —
Afdelingen: I. Van het Dag-Bestuur, II. Van de
Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatie-
staat van 26 October tot 2 Nov.

Indische Tentoonstelling te Arnhem
(I. T. A.)
11 Juni—28 Juli 1928.

Stands op de I. T. A.

zoals vroeger reeds is medegedeeld, wordt, met
Europeesch restaurant als centrum, een reeks
nieuwe stands ingericht.

de huurprijzen, die voor den geheelen duur der
tentoonstelling (dus 7 weken) worden gevraagd,
vereen, al naar gelang de plaats meer of minder
het centrum der beweging ligt, van 1000 tot 1500
gulden.

de gebouwen worden keurig afgewerkt en het
publiek wandelt langs de galerijen op een trottoir
over een luifel.

Waar deze Afdeling Stands ook ten volle door
het jaarig geboomte wordt beschaduwd, zal onge-
veerd voor de bezoekers, zelfs in de maanden
Juni en Juli, de zon niet hinderlijk zijn.

de stands zijn 4½ bij 4½ M. groot. Het Tentoon-
stellingsbestuur zorgt voor electriciteit, water- en
verlichting.

de vooropstellende, dat z.m. deze stands, 55 in ge-
heelheid moeten worden ingenomen door die
aanw. die reeds zakenrelaties met Oost- of West-
Indië hebben, en dan van hen nog weer z.m. de
aanw. heeft het Bestuur tot nu toe, op een
andere uitzondering na, nog aan geen der aanvra-
gen eene definitieve beslissing gegeven.

de hebt gij zakenkennissen, als boven omschreven,
die hen dan direct attent op deze unieke gelegen-
heid om de handelsbetrekkingen met Indië uit te
breiden.

de inschrijvingen zullen zeker voor het einde van
de maand worden gesloten.

de kantoor der Administratie Nieuwe Plein No. 52,
Arnhem.

PASSAGE FOTOHANDEL R. A. LAPPÖHN

DEN HAAG - PASSAGE 41-43
TELEFOON 16462

TE SCHEVENINGEN - PALACESTRAAT 8

Groote Sorteerling
TROPENCAMERA'S
te billijke prijzen
en gratis blijvend
— onderricht —

ONTWIKKELEN en AFDRUKKEN IN
24 UUR IN PRIMA UITVOERING

INDISCHE TENTOONSTELLING TE ARNHEM

Maakt OVERAL propaganda
voor onze plannen

HET BESTUUR VAN DE AFD.
ARNHEM VAN OOST EN WEST

Attentie!

De Contributie voor het lidmaatschap dezer Vereeni-
ging — f 5.— 's jaars minimum — loopt voor hen die
zich thans als lid doen inschrijven, tot en met ulto, De-
cember 1928. Bij toetreding wordt hun dus gratis het
Koloniaal Weekblad geregeld toegezonden. Aanmelding
schriftelijk of mondeling bij het Secretariaat, Heul-
straat 17, Den Haag, of bij de Secretarissen van de Af-
deelingen.

Zij die reeds lid zijn en daardoor blijk gegeven hebben
van hunne instemming met doel en streven der Vereeni-
ging, worden vriendelijk uitgenoodigd ook anderen in
hun kring tot het lidmaatschap aan te sporen, b.v. door
toezending, na lezing, van dit nummer, liefst met een
enkel aanbevelend woord.

Op onze leden in Oost- en West-Indië wordt hiervoor
in het bijzonder een beroep gedaan.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15

Den Haag

Groote sorteerling HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

ZOekt u een WONING . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot
halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan
over de prachtige Woningen en heerlijke
ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen.
Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf
f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage
f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen
met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting
naar huurders keuze. R.K. Kerk en scholen
aanwezig. 5519

Verder een uitstapje per fiets of lijn H
vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalf-
jeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 ka-
mers, complete badkamer, keuken, kelder
en groote tuin. Zeer lage belasting. Huur-
prijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf
f 9000—f 13000. Alsmede enkele mooie Win-
kelhuizen met Woning, koopsom f 16000.
Te bevragen bij den Makelaar J. ROZE-
STRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam,
Telefoon 22865.

Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

DANSACADEMIE EWY DE CLERCO

FRANKENSLAG 5 - DEN HAAG
Telefoon 53506

Op de cursussen in Harmonische
Gymnastiek kunnen nog eenige
leerlingen geplaatst worden:

Woensdag en Donderdag 2½-4 u.: Kindercursussen.
Zaterdag 2½-4 u.: Cursus voor meisjes v. 14-18 j.
Maandagavond van 7½-9 uur: Cursus voor Dames.
Het onderwijs heeft in hoofdzaak plaats volgens
de nieuwste, in Holland nog niet ingevoerde me-
thode van RUDOLF FVON LABAN, berustend op
de systematische vervolmaking der natuurlijke
bewegingen van den mensch. 5237

TE KOOP aangeboden door:
Fa. J. v. GEMERT & Zn.
 Telefoon 35350 - Valkenboschkade 277-279
 Telefoon 38447 - Dr. van Welylaan No. 3

VILLA'S gebouwd in aanbouw nog te bouwen } Alles eerste klas bouw

SEGBROEKPOLDER
 Nieboerweg, Laan van Foot, Dr. van Welylaan

WAALSDORPERWEG
 Waalsdorperweg van Voorschoterlaan van Bepwaarderweg van Maudricstraat van Ammerslaan } Prijzen vanaf **f 10.000.—**

BOUWGROND TE WASSENAAR

FA. DE GROOT & v. D. LANS

DAMES- EN HEERENKLEEDING NAAR MAAT

AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST“

5523

PIJNBOOMSTRAAT 4A DEN HAAG
 HOEK IEPLAAN TELEF. 36198

INSTITUUT VOOR PARAFFINE-THERAPIC

RHEUMATHIEK, JICHT, ISCHIAS, SPIT, NEURALGIEEN worden met warme wasbaden succesvol behandeld

VERMAGERINGSKUREN

78 JAVASTRAAT 78

TELEFOON 13498 :: DEN HAAG

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28
 's-GRAVENHAGE - TELEFOON 16173

WOLLEN- en DONSDEKENS

KAMEELHAARDEKENS
 (voor Rheumatieklijders)

REIS- en AUTODEKENS

VACHTEN - VELLE

5176

VOETZAKKEN enz., enz.

HANDELS-DAGSCHOOL

(aansluitend op 3e klas H.B.S., of gelijkwaardig onderwijs)
 Het onderwijs omvat uitsluitend de handelsvakken: Fransche, Duitsche en Engelsche Handelscorrespondentie, Boekhouden, Handelsrekenen, Stenografie en typen in de 4 talen, Kantoor-opleiding en Kantoor-techniek.

De bijvakken zijn dus niet in het onderwijs-programma opgenomen.
 Prospectus franco op aanvraag. **INSTITUUT** Spreekuren: 10-12 en 2-4 uur

„SCHOEVERS“

Aan alle Leden van de Vereen. „Oost en West“.

Na ruim een kwart eeuw van moeizaam, maar gestadig en nuttig streven naar- en arbeiden voor het opwekken van belangstelling voor onze schoone overzeesche gewesten, nadert de tijd waarop een uit den boezem onzer Vereeniging voortgekomen initiatief, dat streven en dien arbeid kronen zal.

In den zomer van 1928 zal in Arnhem een Indische tentoonstelling gehouden worden, waarvan de leiding in handen is van den Voorzitter onzer Afdeeling aldaar, den heer Mr. J. Huges.

Oost- en West-Indië, in aanschouwelijke voorstelling op Neerlands grond — verheugende gebeurtenis, in het centrum van het land, in een stad welke, met hare omgeving, meer dan elke andere plaats, de werkelijke gelijkenis draagt van den modernen uitbouw onzer groote Indische steden en waar menig Indischman zich „senang“ voelt, remoniscentiën koesterend aan lang vervlogen dagen.

In Gelre's hoofdstad, vogel in groen nest. Leent Arnhem zich in bijzonder gunstig opzicht voor het houden van een Indische Tentoonstelling, in zekeren zin zelfs beter dan onze beide groote hoofdsteden, ook de plek, het landgoed Zypendaal, waar zij gehouden zal worden, kon geen betere zijn. Daarover later nog, misschien. Maar boven dit alles gaat hoog uit de zaak zelve: de tentoonstelling en haar beteekenis, waarover hier echter dit keer niet kan worden uitgeweid.

Ze is nog in wording. Maar met het oog daarop moeten thans alle krachten ingespannen worden, om die tentoonstelling zoo luisterrijk mogelijk te doen zijn. Deze regelen zijn daartoe een opwekking. En „luisterrijk“ is geen te groot woord, indien inderdaad allen die daartoe in staat zijn — en dat zijn vele onzer leden — zich nu voornemen om de onderneming te steunen, op welke wijze dan ook. En zijn zij zelve daartoe niet in staat, welaan, alle leden van Oost en West hebben wel hunne kanalen. Zoo ge ooit eenige verplichting hebt gevoeld tegenover Uwe Vereeniging, dan kunt ge die nu voldoen, daarmede tegelijkertijd een bij uitstek nationaal belang steunend.

Verleent dus Uwe volle medewerking en steunt onze O. en W.-Indische tentoonstelling te Arnhem. (Aanwijzingen geven de bijna wekelijks opgenomen mededeelingen van het Comité).

De Postduif.

Zaterdag 1 October van Schiphol weggevlogen, is de Postduif, Vrijdag 28 d.a.v. weer op haar plaats teruggekeerd, na de goed volbrachte vlucht Nederland-Indië, vice versa.

Nog geheel onverwachts. Vrijdagmorgen, om kwartier vóór zessen uit Belgrado opgestegen, landden Koppen en zijne gezellen 's middags om ruim kwart over drie op Schiphol, waar men hen, als geseind, om 4 uur pas verwachtte.

De eigenlijke ontvangst geschiedde in het Amsterdamsche „Hotel de l'Europe“, waar in de vestibule eenigen tijd te voren een aantal autoriteiten, vrienden en belangstellenden voor de huldiging bijeen waren.

Even over half vijf: aankomst van de vliegeniers, merkbaar aan dat zoo bekende van de straat naar binnen dringend eigenaardig gegons, dat het naderen van een met spanning verwachten, ongewonen stoet vergezeld pleegt te gaan. Enkele minuten daarna en de jeugdig-kwieke „helden der lucht“, zijn binnen. Luid gejoel en gejuich! Koppen, vooraan, met vergenoegden aanblik, schijnbaar niet vermoeid, ietwat bestoven naar het uiterlijk en torschend een zwaren lauwerkrans, die hem, „den kleinen, grooten man“, bijna geheel omhing — gevolgd door zijn kranige en getrouwe tochtgenooten Frijs en Elleman en begeleid door familieleden. Dozijnen handen ter begroeting worden uitgestoken, welkomstwoorden vluchtig geuit, terwijl de „uit de lucht gevallen“, door de geestdriftige menigte heen, behoedzaam zich een weg banen... naar de lift, die hen naar hunne kamers voeren zal, waar zij, onttoegen, een wijle, aan het enthousiasme, zich verfrissen gaan en zich in meer voegzame kleeding steken voor de eigenlijke huldiging, die hen nog wacht.

Die huldiging was treffend. Aanvangende met

een indrukwekkend woord van den voorzitter Kon. Ver. v. d. Luchtvaart, die het heuglijk feit zijn juiste beteekenis schetste, sprak na hem Minister v. Waterstaat: „Is het wel waar dat nadat we 28 dagen geleden op Schiphol afscheid van U hebben genomen, in Indië zijt geweest?“ en vervolgens... Wie weet wat Nederlandse humor is, of daarvan aanvoeling heeft, bewoog niet het aanslaan van dezen toon in de begroeting van de vliegeniers? Dit is een ingetogenheid gevoelsuitdrukking, waarvan de tegengestelde een uitbarsting zou zijn.

Vele belangrijke toespraken volgden. Ze alsnoem vermelden zou, na de uitvoerige verslagen in bladen, mosterd na den maaltijd zijn. Volsprek worde ten slotte met de mededeeling, dat ook „Oost en West“ hare hulde bracht. Namens de Vereeniging begroette de secretaris, de heer F. H. A. der Brugh, het kloeke driemanschap, hen gewenshend met hunne behouden terugkeer, om overhandiging aan Koppen van een herinneringsmedaille aan den zoo schitterend geslaagden toekomt, neemt de Nederlander Koppen een plaats in.

West-Indië op de Arnhemsche Tentoonstelling.

In de wekelijksche bulletins in dit blad over a.s. Indische tentoonstelling te Arnhem is melding gemaakt van de plannen eener voorbereidingscommissie, die de taak op zich heeft genomen te trachten, op die tentoonstelling ook West-Indië (Suriname zoowel als Curaçao) behoorlijk te laten uitkomen.

Teneinde nu aan het loffelijk streven van doelde commissie (de samenstelling is medegedeeld in het K. W. van 20 en 27 Oct.) zooveel mogelijk bekendheid te geven, laten we hier volgen de hoofdzakelijken inhoud eener door haar verspreide circulaire, waarin die plannen nader uiteengezet worden.

De voorbereidingscommissie heeft haar taak opgewektheid en vertrouwen aanvaard, omdat er van overtuigd is, dat deze groote tentoonstelling die tijdens de Olympische Spelen te Amsterdam wordt gehouden en wellicht door honderdduizenden menschen zal worden bezocht, een bij uitstek goede gelegenheid zal zijn om de gebiedsdeelen van Nederland in Zuid-Amerika: Suriname en Curaçao onder veler aandacht te brengen en de belangstelling voor die gewesten, welke, dank zij het veld streven van vrienden en belanghebbenden den laatsten tijd hier te lande gelukkig ontwaarend levendiger te maken en in breederen kring te doen toenemen.

Ten einde dit resultaat te bereiken, is eene veler moreele medewerking en materiele steun zoo ruim mogelijk een dringende eisch.

Zonder die medewerking en dien steun kan de tentoonstellingsplannen voor de West-Indische gebiedsdeelen niets komen!

Want het Indische Tentoonstellingsbestuur voor de West-Indische afdeeling niet meer dan zijne zalen en terreinen, zijne reclame-middelen en zijne werkkrachten ten dienste stellen van in Arnhem te bezorgen inzendingen.

Middelen voor de organisatie der West-Indische afdeeling zelve, noch eenige garantie van geldmiddelen daarvoor, zijn van het Indische Tentoonstellingsbestuur te wachten, omdat alles wat toevoeging toe van Overheidswege en door particulieren wordt strekt en aan garantie toegezegd is, enkel en alleen voor de Oost-Indische afdeeling bestemd is.

Indien de West-Indische gebiedsdeelen naast de Oost-Indische afdeeling, welke — dank zij de krachtigen steun in natura en geldmiddelen van verschillende kringen in den Archipel en in land — een groot succes belooft te worden, opbrekkige wijze te voorschijn zouden komen, aan Suriname en Curaçao een grooter ondiensdeel wezen worden dan wanneer die gebiedsdeelen 't geheel niet aan de tentoonstelling deelnamen.

Het spreekt vanzelf, dat de beide West-Indische gebiedsdeelen, en met name Suriname bij de huldigende malaise nog erger dan Curaçao, zich in de eerste verte niet kunnen meten met de grootere welvarende zuster Oost-Indië, maar toch de onoverantwoordelijk zijn om die reden de West-Indische gebiedsdeelen op deze belangrijke tentoon-

DANSINSTITUUT „HENRI”

EX-DANSEUR HOTEL ES INDES
 ARCHIMEDESSTRAAT 64 DEN HAAG TEL. 37007
 EERSTE KLAS INRICHTING VOOR
 Modern Dansonderwijs en Maintienlessen volgens Fransche methode
 Medio October, aanvang van de WINTERCURSUSSEN voor ALLE leeftijden
 Inschrijving dagelijks van 10-6 en van 7-9 uur.

VERKORT PLAN VAN GROEPSINDEELING.

Groep I. Natuur: geographie; meteorologie; topographie; geologie en mineralogie; plantenwereld; dierenwereld; anthropologie.

Groep II. Exploitatie en Cultures: ertsen; plantaardige producten; houtsoorten; vezelstoffen; gommen, harsen, oliën en vetten; balata-industrie; looi-, verf- en kleurstoffen; vruchten; geneesmiddelen en vergiften; plantaardige boschproducten; cultures [Landbouwproducten (voedingsmiddelen: maïs; cassave; pataten; sorghum; pinda.) Genotmiddelen (tabak; koffie; cacao; suiker; oranje-schillen; likeur)].

Groep III. Jacht, visscherij, handel en nijverheid, statistieken en handelsbeweging: pijlen en bogen, fuiken, massoea's, korven; inlandsche nijverheid en kunst.

Groep IV. Ethnographica: Van Boschnegers en Indianen in den ruimsten zin des woords, zooals: hoofdsieraden, kniebanden, kleedingstukken, schorten, arm- en beenringen, halskettingen (van krallen, tanden en zaden), halssieraden, trommen, muziekinstrumenten, pijlen en bogen, corjalen: Boschnegersnijwerk; haakwerk van Indianen (hangmatten, splindels, weeftoestellen, vischtuigen); vlechtwerk van Indianen; Indiaansch aardewerk; Surinaamsche oudheden (steen en koperen beelden, ondersteenen, beitels, wiggen, strijdbijlen); koebiestenen; Christusvissen, Surinaamsche poppen.

Groep V. Bibliographie: boeken, kaarten, foto's.

Het Vliegwezen in West-Indië,

door

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

In vele opzichten is Britsch-Guyana vooruit op Suriname. Reeds twee jaren beschikt de „Real Daylight Balata Estates Ltd” over een vliegmaatschappij, watervliegtuig, voor de verbinding met het binnenland en deze heeft niet alleen in een groote behoefte voorzien, maar heeft het binnenland gemakkelijk toegankelijk gemaakt en de reizen daaraan merkbaar bekort. Thans heeft men in die kolonie de handen ineengeslagen om ook het publiek de voordeelen van een dergelijke verbinding te doen genieten. Er wordt thans een maatschappij gevormd, die een prospectus heeft uitgegeven, gedateerd 9 September, waarin wordt medegedeeld, dat de voortzetting en uitbreiding van het vliegwezen in al zijn onderdelen in Britsch Guyana en omliggende landen en naburige eilanden zal worden ter hand genomen.

De maatschappij, geheeten „British Guiana Air-Transport Company Ltd”, in Georgetown geregistreerd met een kapitaal van \$ 120.000, opent thans een inschrijving van aandelen groot \$ 4.80. De eerste Directeuren zijn F. A. Mackey, koopman, als voorzitter; E. M. Watcott, koopman (die Consul der Nederlanden is); E. E. Hodgkins, koopman, en G. N. Trace Capt. ex R.A.F., als bestuurder. De maatschappij verkrijgt van de „Real Daylight Balata Estates Ltd” haar geheele vlieg-inrichting en tevens een geheel nieuw en verbeterd watervliegtuig, gebouwd en geheel ingericht voor plaatselijke omstandigheden, door de bekende vliegmaatschappij in Engeland, de Fairey Aviation Company. Deze vlieg-inrichting en de nieuwe machine, die \$ 92.000 hebben gekost, worden ingebracht voor \$ 24.408 contanten en \$ 43.776 in aandelen.

De nieuwe maatschappij zal nu beschikken over een ervaren vliegenier en een mecanicien, die gedurende 2 jaren de moeilijkheden hebben opgelost van een behoorlijken vliegdienst naar het binnenland, zoodat geen kosten en verlies van tijd noodig zullen zijn voor proefnemingen, die deze pioniers hebben verricht. De directeuren rekenen dat £ 10.000 voldoende zal zijn om de zaak gedurende een 6-tal maanden te laten marcheeren en de contante betalingen te doen, terwijl zij daarbij dan geen rekening houden met de inkomsten, die in dien tijd zullen vloeien.

Het Gouvernement heeft de nieuwe maatschappij \$ 16.000 inkomsten gegarandeerd, gelijkstaande in contanten met 160 vliegeniers per jaar. Zoo heeft de Real Daylight Balata Estates Ltd. 50 vliegeniers gegarandeerd, gelijkstaande aan \$ 5000 en er wordt gerekend dat de kosten van exploitatie gedurende 12 maanden zal bedragen ongev. \$ 38.700. Het resterende gedeelte, om de jaarlijksche kosten te dekken en om 10 pCt. dividend, dat is ongeveer

ing niet te doen uitkomen en dus niet te profiteren van deze hoogst gunstige gelegenheid om die gewesten de belangstelling van het nationaal kapitaal en de nationale energie te helpen openen.

erken de Surinaamsche en Curaçaosche Gouvernemen ten en ook particulieren naar hun draagvermogen mede door inzendingen in natura en door verleen van geldelijken steun, dan kunnen met beperkte middelen de belangen van die gewesten ter tentoonstelling voldoende gediend worden.

commissie is er van overtuigd, dat er in Nederland velen zijn, die van Suriname en Curaçao hun bezit hebben, dat dienstig en nuttig zal zijn om te worden bezichtigd. Uit den aard der zaak rekent de commissie er vast op, dat de belang van deze beide overzeesche gebiedsdeelen zal zijn om belangeloos af te staan al datgene de West-Indische afdeling zal kunnen opleveren. Er zijn tal van zaken — vooral op landbouw- en nijverheidsgebied — die uit die streken zelve bevoeren moeten worden. Doch ongetwijfeld zal er in Nederland zeer veel belangwekkends kunnen worden bijeengebracht.

De commissie wendt zij zich tot allen, die in aanmerking komen tot het bijdragen van een steentje of grooten steen voor den ophou van het haar afdeling werk, allen zonder uitzondering, zoodat in Nederland als in Suriname en Curaçao gebed, en doet op hen een ernstig beroep om door hun onontbeerlijke moreele medewerking en hun financiële steun het mogelijk te maken, dat van de velen gunstige gelegenheid gebruik makende, Suriname en Curaçao, zij het ook bescheiden, doch waardige wijze deelnemen aan deze belangrijke Tentoonstelling.

De commissie wendt zij zich tot ieder, die daarvoor maar eenigszins in aanmerking komt, gelieve deze opwekking als tot hem persoonlijk gericht te beschouwen en blijve ook niet in gebreke aan het gedane beroep gevolg te geven! Middelen ontbreken aan de voorbereidingscommissie om zich andermaal en persoonlijk tot ieder Uwer te richten.

Pers, zoowel in Nederland als in de beide overzeesche gewesten, Ambtenaren, Hoofd- zoowel als subalterne ambtenaren; Landbouw; Handel; Industrie; Industrie; Scheepvaart (onze West-Indische Maildienstmaatschappij); zoowel organisaties als zij die persoonlijk bij de uitoefening van deze takken van maatschappelijk bestaan betrokken zijn; Particulieren! Gij allen wilt wel een bijdrage tot het Uwe spoedig bijdragen om het beoogde doel na te streven!

De commissie wendt zij zich tot allen, die een of ander bedrijf uitoefenen, en die een goede gelegenheid om voor eigen rekening en risico door hen vervaardigde voorwerpen (wij denken aan gouden pepietjes, pressen en andere voorwerpen van een of andere aard vervaardigd, wandelstokken, ameublement enz.) op te stellen inlandsch meubelhout gemaakt, enz.) op te stellen om in Arnhem op de Tentoonstelling ten vrede te stellen. Denkt aan de vele vermoedelijke vreemdelingen, die ter gelegenheid van de Indische Tentoonstelling zullen bezoeken, die zulke voorwerpen en curiositeiten gaarne willen bezitten.

De commissie voor de West-Indische afdeling wendt zij gaarne tegen een kleine vergoeding, welke van deze afdeling komt, belasting met de velen verkoop en het overmaken van het netto bedrag. Wendt U dus tijdig tot ons!

M. A. J. LINNEWEEVER
 LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHAPPEL
 LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN
 EN Z. K. H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
 OPPERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 1-551

Een zaak met een 100-jarige reputatie.
 Een zaak, die met haar tijd meegaat.
 Een zaak, die beschikt over een uitgebreide collectie leidersoorten.
 Onze naam waarborgt U vakkundige en courante bediening.

Jac. Schijff, Tandarts

Stadhoudersplein 102 - Den Haag
 Telefoon 33877

SPREEKUR: 5475
6.30-8 en volgens afspraak

De Kleine Opvoedingstehuizen

te Amersfoort, P.-Bothlaan 43, onder leiding van Mej. E. J. M. ABERSON, en te Apeldoorn, Jachtlaan 38, onder leiding van Jonkvrouwe L. FEITH, zijn bestemd voor **KINDEREN UIT INTELLECTUELE KRINGEN**, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijke, beschaafde omgeving, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen bij bovengenoemde Dames en bij

Het Bestuur:
 J. C. HIETINK, Gedelegeerde v. d. Studiecommissie v. O. en W., v. d. Heimstraat 33, Den Haag, wnd. Voorzitter.
 Mej. M. KAARS SYPESTEIJN, Fr.-van-Mierisstraat 136 I, Amsterdam, Secretaresse.
 H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Accountant, Keizersgracht 57 1/2, Amsterdam, Penningmeester.
 Mr. F. A. G. VAN WALSEM, Zeist, Onder-Voorz.
 Mej. J. C. BLANKERT, R. O. G., Zeist.
 Correspondente voor Indië:
 Mevr. F. VAN HOUWENINGE—Blaauw, per adres Agentschap B. P. M., Semarang.

N.V. „CEMSTO”
 DAGELIJKSCH SCHOONHOUDEN VAN GEBOUWEN

AMSTERDAM
 TEL. 27191-23651
 MARKANT 28083-50039

HAARLEM
 11363

DEN HAAG
 72286

DELFT - ROTTERDAM
 1020 30162

VAKKUNDIG EN NET PERSONEEL DOELTREFFEND CONTROLE-SYSTEEM

WU LEVEREN VLUIG EN DAARBU GOED WERK

Schoonmaak

VRAAGT INLICHTINGEN OF PRUFSOPGAVE VOOR ALLE SCHOONMAAK- of AANVERWANTE WERKZAAMHEDEN

GLAZENWASSCHERIJ
 FABRIEK VAN ROLLUIKEN, ZONNESCHERMEN, JALOEZIEEN

ENGELSCHE HEERENKLEEDING

„DRESS”

VALERIUSSTR. 72 :: DEN HAAG

Onze Confectie is elegant en duurzaam
 Ook voor corpulente Heeren

DIRECT UIT VOORRAAD :: DIRECT UIT VOORRAAD

Voor aangen. tijdpassering van oud en jong, naar

KLAASSEN'S SPECIAALMAGAZIJN VAN FEESTARTIKELEN

PRINSESTRAAT No. 4
DEN HAAG :: TELEFOON 13324

Grootste keuze Kinder- en Gezelschaps-
spelen, Dam-, Schaak-, Domino-, Trictrac-,
Sjoelbak-, Roulette- en Kaartspelen,
Puzzles, Bouwprenten en Fröbelartikelen,
Teeken- en Kleurboeken.

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE
Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren
AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIËNTEN
Special. in Fijne Vleesohwaren, Koek, Bisquit, Chocolade

P. VAN 'T RIET EN ZOON

OBRECHTSTRAAT 177 :: DEN HAAG
TELEFOON 33990* Twee Lijnen

*De Vleeschhouwer van
het allerbeste*

SPECIAL FIJN KALFSVLEESCH
OPGERICHT Ao. 1896

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde
(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatrieerenden - Tel. 34485

A. W. M. POLDERS - Franklinstr. 78

Telef. 30185 - DEN HAAG - Hoek Welmarstraat
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES EN DELICATESSEN 5561
Dagel. vragen en bezorgen aan huis m. 5 pCt. korting

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46 'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS
volgens nieuwe paedagogische inzichten.

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

\$ 28.000, rekest men gemakkelijk te ontvangen van het reizend publiek. Groote firma's als Booker Bros, Mc. Connell & Co, Fogarty, Curtis Campbell & Co, Krakowsky Bros hebben al aanvragen gedaan om aandeelen te mogen nemen, welke men rekest gemakkelijk met andere particulieren en zaken te kunnen plaatsen in de kolonie zelve. Aangezien men de bedoeling heeft, om vliegdiensden te openen naar Barbados en Trinidad, voornamelijk een wekelijkschen Maildienst, die ten slotte zal worden uitgebreid tot al de nabijliggende eilanden en het vasteland van Zuid-Amerika, is men er van overtuigd dat zakenmensen in Barbados en Trinidad zich sterk voor deze onderneming zullen interesseeren.

De maatschappij heeft tevens het voornemen een omnibusdienst in het leven te roepen naar het binnenland der kolonie, in het bijzonder ten dienste van toeristenbezoek met de vliegmaschine naar den beroemden Kaieteurwaterval. Deze waterval, die nog zoo weinig in Europa bekend is, is vijf malen grooter dan de Niagara, aangezien het water tot een diepte van 800 voet valt. Er komen meer en meer bezoekers uit Amerika om dit wonder te zien. Ook zal deze vliegdiensden een mooie verbinding worden met de steeds belangrijker diamantvelden van Britsch Guyana. Tot nu toe hebben tal van diamanthandelaars gebruik gemaakt van de vliegmaschine van de bovengenoemde balatacompagnie. De vlugge en veilige overtocht naar Georgetown van de diamantvelden zal de kosten van verzekering en berging der diamanten gedurende de reis aanmerkelijk doen verminderen. Indien de vliegdiensden uit een geldelijk oogpunt slaagt en dit het verkeersvraagstuk een eind verder tot oplossing brengt, zal het gevolg zijn, dat een grootere maatschappij tot stand komt, welke met behulp van de Imperial Air Board zal aanvangen. Voordat deze maatschappij tot stand kwam, heeft met genoemde Air Board een uitvoerige bespreking plaats gehad en is de toestemming van den Minister van Koloniën verkregen voor de overeenkomst met het Gouvernement van Britsch Guyana, dat ten minste drie jaren steun zal verleenen. Het lijdt geen twijfel, of de totstandkoming van deze maatschappij is zeker, als men de „public Spirit” kent van de Engelschen, die met de bekende voortvarendheid een nationale onderneming op touw hebben gezet, waarin het publiek levendig belang stelt.

De vraag is nu, of er aansluiting zal komen met Suriname en of ook daar met het binnenland een dergelijke diensden in het verschiet ligt. Noodig is het zeker, als men de bezwaren kent van de reizen naar de binnenlanden, waarbij men zoo zeer van de Boschnegers met hun buitensporige eischen en vaak onwilligheid, afhankelijk is.

Naschrift. Reeds in 1919 vestigde Ir. E. C. Abendanon in zijn artikel in de W.-I. Gids: „Economische waardebeoordeling van Suriname” (blz. 161) op de hulp van vliegtuigen. Daarop volgde in 1920 een artikel van Jhr. L. C. van Panhuys in de W.-I. Gids (blz. 321): „Luchtvaart in Guyana”, naar aanleiding van het ambtelijk verslag van de vergadering van den „Conseil Général” van 16 Aug. 1919 (bijlage van het *Journal Officiel* van Cayenne van 17 April 1920). In die kolonie had de „Société des Transports Aériens Guyanais”, in dat jaar met succes gearbeid. Sedert 1920 bestonden er al pogingen van een „West-Indian Air Service”, die nu tot oplossing zijn gekomen. De West-Indische lijn, dacht en schreef men toen reeds, kan de belangrijke schakel zijn in alle diensden tusschen Noord- en Zuid-Amerika.

Alleen in Suriname sliep men. Heel kernachtig zegt van Panhuys het met deze woorden: „De Surinaamsche maagd zat totnogtoe, veelal luisterend, met den rug naar de hellingen van het Toemoek Hoemoekgebergte gekeerd, zij staarde naar het Noorden en scheen alles te verwachten van overzee. Moge zij hare schoone donkere oogen nu ook opslaan naar boven en rondziende naar de naburige staten, kunnen hopen, dat zij eenmaal in bloeiende zelfstandigheid, een eereplaats zal kunnen innemen onder de van levenslust bruischende volken van de Nieuwe Wereld.”

De kans is nu schoon. Maar met nachtschuiten komt men er in Nederland en Suriname niet.

Waar mensch en tijger buren zijn

*Waar Maas en Waal te zamen
En Gorkum rijst van ver,*

De cadans van Tollens in den titel is een begin van dit tijger- en olifantenboek. Het gedeelte, zegt 't Voorwoord, is gewijd aan de terie der natuur. Maar dat is het tweede óók: den rand van het oerwoud is de plaats van haling van bijna alle deze schetsen. Meer natuur niet te verlangen, want daar woenen de dieren niet in het bosch; en daar heeft de heer Westenenk ze waargenomen of over hen hooren vertellen is altijd, althans reeds lang, van de natuurvriend geweest; het boekje dat acht dagen in Padangsche Bovenlanden beschrijft en in 1900 scheen, toont 't reeds; de schrijver was toen troleur te Fort de Kock; in 1913 is 't, uitgedrukt a fourteen days trip, in het Engelsch vertaald men leest er niet alleen over winkels van een lang te Fort de Kock, maar ook krijgt een zijde het matriarchaat, dat vastigheid geeft aan familie-bezit. De heer Westenenk was toen tent-resident. De Minangkabausche nagari en opstellen in wetenschappelijke tijdschriften, alles kon niet doen gissen, dat er eenmaal boek zou komen als dit nieuwe over des schrijvers herinneringen aan Sumatra's vulkanen en ravenkratermeeren en rivieren, aan de mystiek der dennis. Kent de lezer het boekje van Volz „Im mer des Rimba, Sumatras Urwald und Urmenschen” het boekje met den fascinerenden tijgerkop op titelblad? Ik kan hem aanraden het alsnog te pen en te lezen, hetzij voor of na Westenenk, even goed als Volz de sensatie heeft onderdrukt „wenn man so zum erstmal die unmittelbare Nähe der schönen Bestie fühlt... ohne das nennende Gitterstäbe dazwischen sind.”

Als oud-woudlooper, die den snauw van den ger heeft gehoord op een paar meter afstand en sembah heeft gemaakt voor den olifant die iets der stond, op hetzelfde eiland waar mensch en ger buren zijn, heb ik van Westenenk's boek ten; hij heeft den toon goed te pakken die hij toch alle doorleefde momenten past, weet het lieu te teekenen met treffende juistheid, het dat men immers nooit vergeet, zelfs niet na een jaar. En hoe juist zijn de inlanders geschilderd alleen heb ik bezwaar tegen den man die op olifantenjacht bloemen van Calanthe verzamelt, orchidee van de afdeling der Vandee, omdat vroegere mevrouw te Batavia deze bloemen voorgalerij had; en vind ik merkwaardig, dat man hield van het bosch: de meeste inlanders len niets voor deze schoonheid, zijn er bang, met lawaai om zich moedig te toonen en de beesten te jagen.

Sprookjes hooren we ook den heer Westenenk vertellen; we moeten een tijd van sprookjes genden en mythen doormaken, de stroom der Zulfen zijn oorsprong heeft schijnt niet te ke passons outie! Er is een hoofdstuk Van mensch en tijger: „Houd mij niet tegen, ik ben niet meer mensch als vroeger, ik moet weg, het bosch zult mij nooit meer als mensch terugzien.” Er hooren over Maleische spookmensen, orang nian, die aan verdwaalden verschijnen; over volgtijger, „een van de wonderlijkste verhalen ik ooit heb gehoord,” zegt de schrijver die tot Atjeh was; op een wijde sawahvlakte bij Radja was de groote volgtijger van den Kedj han van Lhong doodgeschoten, en deze durfde geen lange reis meer ondernemen zonder schuts. Slaan we de bladzijde om, dan zien we inlander rijden op een tijger, iemanduit de Rokan die op deze manier reizen maakt. Het bruik heeft een wijde geografische strekking komt ook in Afrika voor:

There was a lady on the Niger
She smiled as she rode on a tiger
But at the end of the ride
The lady was inside
And the smile was on the face of the tiger.

„De cenzure olifant en hoe hij ons jaagde is een voortreffelijk hoofdstuk in 't boek; kenbare dieren, niemand weet wat ze voor zullen ze aanvallen of op een draf ervandoor „Eerst later hoorden we dat hij acht kilometer

1) L. C. Westenenk. Waar mensch en tijger buren zijn. Den Haag, H. P. Leopold's Uitgeversmaatschappij

VEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan)
 MANUFACTUREN, LINGERIEEN, KOUSEN,
 SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN
 VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN
 Aanbevelend. L. A. KWANTEN

Van Week tot Week.

Dinsdag 25 tot Maandag 31 October.

Voordracht over Indië te Noordhorn (Groningen).
 Den 21en dezer heeft de heer F. H. A. van der Brugh, secretaris van het hoofdbestuur van „Oost en West”, voor de Maatschappij ter bevordering van Landbouw en Nijverheid te Noordhorn, eene voordracht gehouden over „Onze verhouding tot en ons belang bij Indië.” De met groote belangstelling gevolgde rede werd, volgens de plaatselijke pers, verduidelijkt door zeer fraaie lichtbeelden.

Voordracht van den heer O. Homberg. Onder de auspiciën der ver. „Oost en West” en „Nederland-Frankrijk” heeft de bekende koloniale specialist de hr. O. Homberg te 's-Gravenhage op 28. en te Amsterdam op 29 Oct. zijn in het Kol. Weekbl. aangekondigde voordracht gehouden over het onderwerp „L' action coloniale de France”.

De spreker oogstte veel succes, temeer omdat hij bliken gaf ook van het koloniale stelsel van Nederland, waarvoor hij niets dan lof had, grondige studie te hebben gemaakt. Onder zijn gehoor (te 's-Gravenhage) bevond zich o.a. de minister van koloniën, Dr. J. C. Koningsberger.

Inheemsche leiders over de samenstelling van den Volksraad. Ten huize van het Volksraadslid Djajadiningrat te Weltevreden hebben de verschillende leiders van de Inheemsche Vereenigen te Batavia vergaderd.

Behalve de heer Djajadiningrat waren aanwezig de heeren Soejono (gedelegeerde Volksraad), Dr. Kayadoe (Sarekat Ambon), F. Laoh (Persatoean Minahassa), H. Moh. Zain en Parada Harahap (Sumatranenbond), Soebrata (gedeputeerde Prov. Raad), R. Poeradijredja en R. Soeradijredja (Pasoendan) en Thamrin (Kaoem Betawi), ter bespreking van de wijzigingsplannen der Indische Staatsregeling, wat betreft de uitbreiding van het aantal Inheemsche zetels in den Volksraad. Besloten werd, dat er een comité opgericht zal worden, bestaande uit de leiders der diverse Inlandsche Vereenigen, met als voorzitter en secretaris de heeren Thamrin en Parada Harahap.

Door de vereeniging Boedi Oetomo, Pasoendan, Kaoem Betawi, Sumatranenbond, Persatoean Minahassa, Sarekat Ambon en N.I.B. zou op 15 October een gecombineerde openbare vergadering worden uitgeschreven, waar door verschillende sprekers adhaesie zou worden betuigd aan het regeeringsplan. (N.R.Ct.).

Het communisme in de Tweede Kamer. De door den heer L. de Visser ingediende moties met betrekking tot het communisme en de „roof- en moord-politiek” in Indië zijn met 80 tegen 1 stem verworpen.

De motie van den heer Cramer, strekkende tot het voorstellen van een onderzoek naar de redenen, de tot elk der interneeringen van de naar het Boven Digoel-gebied verbannen hebben geleid, is verworpen met 62—19 stemmen.

De motie-Kleerekooper, betreffende de doodstraf in Indië is ingetrokken.

Gearresteerd wegens opruiing. Batavia, 28 Oct. (Aneta).¹⁾ De zeer invloedrijke Kiaji uit het Tjidadaksche, Sanoesi genaamd, is alhier gearresteerd wegens opruiing in lezingen, die hij te zijnen huize hield en welke aangehoord werden door duizenden mannen en vrouwen. Vooral richtte hij zich tegen den regent. Waarschijnlijk zal hij ter interneering worden vordragen.

Verder zijn drie leiders van de P. S. I. uit Tjitjoeroeng en Buitenzorg gearresteerd.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot ridder in de Oranje Nassau-orde H. W. Weytingh, gouvernements-geneesheer in Suriname.

De gearresteerde Indonesische studenten. De Haagse rechtbank heeft de voorloopige hechtenis van de 4 gearresteerde Indonesische studenten opnieuw met 30 dagen verlengd.

Verzoeken om gratie afgewezen. Batavia, 26 Oct. (Aneta). De verzoeken om gratie van de hoofdbeklaagden in zake den moord op den Britsch-Indischen handelaar in juweelen, Vishram Hari, die op Molenvliet op 9 Februari 1926

loopen, door zware heiningen en aanplantingen menschen die op een omraasterd rijstveld werkorden een gil en zagen hun grootmoeder door vliegen.” Een afbeelding toont den kolos in bezig grootmoeders huisje omver te duwen. de beeldhouwer Van der Noordaa die de ingen voor het boek maakte, dikwijls geestnieten, en aardige culs de lampe uit de die-ld. Een kleurige omslag is van des schrijvan.

Pawang Rimba en zijn beschermer” behoort de eerste afdeeling, dat is de gids die in sch op bijzondere manier den weg weet te n. de baas in het woud, die nooit bang is voor wiens naam men in de wildernis niet noemt; twee jonge Atjehers, ontmoet „toen wij hopenaren verdwaald in een doolhof van olifants-” was één Pawang Rimba, en wat er verder kan men lezen op blz. 35. Want de schrijver ernstig man en zegt, dat hij geen verdicht-drukken; wat niet beteekent, dat hij gelooft menschen die op tijgers rijden of door tijgers beschermd, maar wel aan de oprechtheid zijn zegsman die vast eraan gelooft. Indien de niet heeft bemerkt dat een dierenvriend dit schreef, dan las hij 't niet goed. „Dien avond lach gestorven in het gouverneurshuis te Weet ge waarom? Jozef was gestorven, de noornvogel, gevangen toen hij als jong valtig wezen op den grond was gevallen; voor-mestharen aan den nek stonden weinig geerd, en dan die malle kop! Als gezelschap Jozef twee aapjes en een big, later een jong over deze menagerie handelt het XIIIde stuk; alleen geloof ik niet dat de neushoorn-vliegt met een langgerekten hals, eerder, als viger, met een opgevouwen hals.

siamangs... baq siamang koerang kajoe, ge-nen siamang die geen boomen heeft. Op den zijn ze de meest hulpeloze wezens en een sch sprookje vertelt dat deze langarm-aap zijn heeft verdeeld onder de andere dieren. „Van zijde van het ravijn kwam een nieuw ge-het geluid van de siamangs. Westenenk it, maar niet uitvoerig genoeg, over een tien-roote zwarte apen, „wier embryologische ont-eling zoozeer gelijkt op die van den mensch.” eweging van den mensch langs de lussen in am is stellig overgeërft. Ik heb eens her-die ik over deze prachtige dieren schreef (Midden-Sumatra I bl. 5 v.v.) en ontdekt, Westenenk in enkele regels den habitus van de ng bijster goed heeft geteekend, die, om zich grijpend met de ontzettend lange armen, tel-met verwonderlijke behendigheid een nieuw est vindt voor een zijner vier handen.

komt mij zoo voor alsof de schrijver te Was-veel moet ontberen dat hem in zijn Indi-tijd verheugde.

eno dat is de stuwvloed. Dat ik mij dien her-uit Horsting's Pawiro is omdat ik over dit boek een lang artikel heb geschreven; in stuk XVII vindt men de beschrijving: „Ka-le loods van de Rokan.” Toen Westenenk er-ging kijken was hij gouverneur van de Oost-bij bewondert het verschijnsel, verklaart het zigt, dat er verschillende theorieën zijn ter op-ting. Horsting beweert, dat de vloedgolf twee-per maand met groote kracht wordt gedreven Straat van Malaka in den trechtvormigen mond; daarin liggen vele eilandjes, er zijn bochten, modderbanken en andere ondiepten water ziet zich door deze beletselen dusdanig t, dat de golf geen tijd heeft geleidelijk te ven-en. Door den drang van het water dat achter-ent, een opduwen van het water uit de Straat, t zich een dam van water die over zichzelf olt. De rivier zwelt, wordt al sterker en snel-schrijft Westenenk, en op den drempel bij is ze het hoogst, wel tien voet en meer, t dan geweldig.

Maleische overlevering omtrent de „eigen-oorzaak is veel aardiger, maar ik vertel ze over; er wordt verhaald van de beeldschone-er van een opperhoofd in het midden-stroom- van de Kampar, en van zeven hondjes... merkwaardig boek, dat vrijwel alleen staat ze haast al te omvangrijke literatuur over

JOH. F. SNELLEMAN.

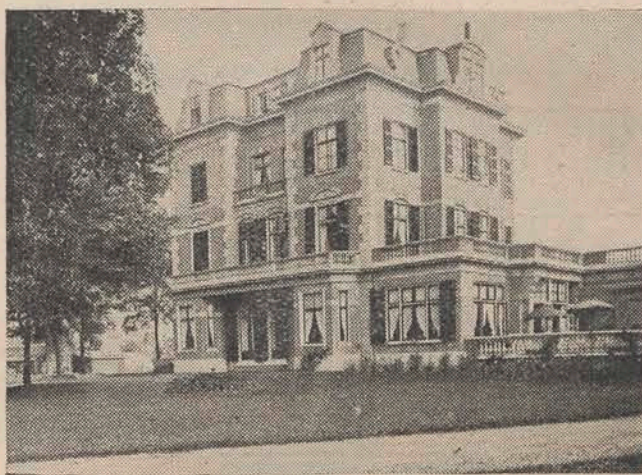
¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan het „Vaderland”.

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN

NAAR OUDE FOTO'S
EERSTE KLAS UITVOERING
ZEER BILLIJKE PRIJZEN
ZEER VELE RELATIEN IN INDIE

TOUSSAINTKADE 20
DEN HAAG

HERSTELLINGSOORD
„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven.
BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

C. A. NIEUWSTADT

CONFISEUR :: PATISSIER

KRANENBURGWEG 61 - DEN HAAG

(hoek W. de Zwijgerlaan) - Tel. 53728

Specialiteit: „Zwijgertjes”

Geheel nieuw, 25 ct. per ons

KOKERIJ

VOL AU VENT met verschillende vullingen

HORS d'OEUVRES VARIE'S

HUZARENSLA, ZALM- en KREEFTENSLA

ARNHEM

WILH. LAIMBÖCK

ROGGESTR. 20

HOEK

VELPERPLEIN

ARNHEM

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde”,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD”
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade”, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

PENSION DAMES STRIKWERDA

JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 76, hoek
Frankenslag, bij Scheveningscheweg en -Boschjes.
Tramlijnen 1, 8, 14. Tel. 50949.

HILVERSUM

Pension „PATRIA” Lindenheuvel 2
Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF

Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

Voor het bereiden van een
goede rijsttafel is

„De Indische Rijsttafel”

Recepten van een Indisch Kokki

onmisbaar.

Voor Nederland bewerkt
door FR. BLOM, Schrijver
van „Moderne Kookkunst”.
Verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
N.V. Drukk. Ten Hagen,
Nobelstraat 20, Den Haag.

RUIM 200 RECEPTEN.
PRIJS f 1.—. Toezending
franco per post na ont-
vangst van het bedrag
(Postgiro 17260)

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct

WASSENAAR

TEL. KIEVIET 562 (Haag)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

Beschilderde en Onbeschilderde Perkamenten Lampekappen

Voor het OPNIEUW OVERTREKKEN van ZIJDEN LAMPEKAPPEN, het VERAN-
DEREN van VAZEN in ELECTRISCHE LICHTLAMPEN en het MAKEN van
daarbij passende GESCHILDERDE ZIJDEN LAMPEKAPPEN is het adres:

Lampenhuis „HELIOS” :: Elandstraat 56

werd beroofd en vermoord, welke beklagden
respectievelijk ter dood en tot 20 en 6 jaar ge-
vangenisstraf werden veroordeeld, zijn afge-
wezen.

Aan den hoofdschuldige, den Britsch-Indiër
Nikasing, is het doodvonnis op 31 Oct. vol-
trokken.

Wijziging der Koelie-ordonnanties. Batavia, 26 Oct.
(Aneta). De Regeering heeft den Volksraad het
ontwerp tot wijziging van de koelie-ordonnan-
ties aangeboden.

De wijzigingen beoogen verbetering te bren-
gen in de koelie-ordonnantie voor Sumatra's
Oostkust. Het ontwerp bevat ook wijzigingen
tot verbetering van andere ordonnanties, die
op denzelfden datum in werking zullen treden.

*Veroordeeling van communisten in de Padangsche
Ommelanden.* Padang, 26 Oct. (Aneta). De
Landraad alhier heeft vonnis gewezen in de
eerste moordzaak van de Padangsche Ommel-
anden. De communisten Gandjil en Djoedin
werden respectievelijk tot levenslange en tot
tien jaar gevangenisstraf veroordeeld.

*Lezing over den tweeden Indischen vliegtocht (Juni-
Juli jl.).* Voor de Vereeniging Nederlandsch
Fabrikaat te 's-Gravenhage houdt de heer H.
Martin, waarnemend directeur van de K.L.M.,
op Donderdagavond 10 November in de Twee
Steden een lezing met lichtbeelden over den
vliegtocht Amsterdam—Batavia en terug
(Juni-Juli 1927) en de toekomst der luchtver-
binding Nederland—Indië.

Mr. P. W. Filet. Batavia, 29 October (Aneta). Het
lid van den Raad van Nederlandsch-Indië mr.
P. W. Filet heeft met 5 Januari eervol ontslag
gevraagd.

De schorsing van den Regent van Pekalongan.
Batavia, 22 October (Aneta). De Regeering
heeft goedgekeurd het besluit van den resident
van Pekalongan, waarbij de regent van Brebes
geschorst was wegens openbare dronkenschap,
machtsmisbruik, vrijheidsberoving en kne-
velarij.

Jubileum Sarekat Islam. Batavia, 29 Oct. (Aneta).
De partij Sarekat Islam zal op 23 Januari haar
vijftienjarig bestaan vieren.

J. W. Roessingh van Ileron. Batavia, 29 October
(Aneta). Aan den secretaris van den Raad van
Ned.-Indië, den heer J. W. Roessingh van Ier-
son is op zijn verzoek eervol ontslag verleend
met 31 Jan.

Administratieve gewesten. Batavia, 28 Oct. (Aneta).
Ingediend zijn ordonnanties tot opheffing van
Rembang en tot instelling van de administra-
tieve gewesten Oost-Java, Midden-Java, Soera-
karta en Djokjakarta.

De bemanning van de Postduif onderscheiden. Bij
Kon. besluit zijn benoemd tot ridder in de
orde van Oranje Nassau: de eerste luitenant
der artillerie G. A. Koppen, bestuurder en ge-
zagvoerder, G. M. H. Frijns, bestuurder, en S.
Elleman, werktuigkundige, allen van het
vliegtuig der Koninklijke Luchtvaart Mij., de
H.N.A.E.A.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvljht.

Een Bezoek aan het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Toen wij onlangs het „Koloniaal Instituut” te
Amsterdam weer eens bezochten, werden er juist
ook twee groepen bezoekers rondgeleid, n.l. een
twintigtal officieren van de Hoogere Krijgsschool
en een even groot aantal leerlingen van de „Kolo-
niale School voor Vrouwen en Meisjes te 's-Graven-
hage”. Wij sloten ons bij eerstgenoemden aan en
genoten zodoende van de zeer uitvoerige en duidel-
ijke uitleggingen, welke de leider, Conservator
B. M. Goslings, daarbij ten beste gaf.

Reeds bij het binnentreden viel ons opniet w op
hoe smaakvol en overzichtelijk alle voorwerpen in
de ruime, goedverlichte zalen en praktisch inge-
richte glazen kasten zijn tentoongesteld, vooral ook
hoe prachtig de fraaie transparant-foto's voldoen,
welke tegen de ramen zijn aangebracht en telkens
bij de voorwerpen afkomstig uit iedere landstreek
afzonderlijk, vlak daarnaast een bijzonder aan-
trekkelijk inzicht geven in de wijze van wonen,
leven en arbeiden van dat volk.

Worden bij oud-Indiërs zodoende in dit museum
de prettigste, meest dankbare herinneringen aan

dat heerlijk tropenland wakker geroepen, bij
gelieden, die er heen zullen gaan, moet zoo'n
zoek, naast vermeerdering van kennis, zeker
waardering en liefde voor dat land en volk opwe-
ken, te meer wanneer zij, zooals hier geschiedt,
door mondelinge toelichtingen van deskundigen
daartoe aangespoord worden en daarna door het
lezen van verschillende geschriften er verder stu-
den van maken. Ook het Museum geeft „in afwach-
ting van een Gids voor de geheele Volkenkundige Af-
deling”, — zooals de directeur, Prof. J. C. van Eer-
schrijft — alvast kleine handleidingen uit. In de
eerste, die in Februari j.l. verscheen, behandelde
Conservator J. C. Lamster de volkenkaart van
Nederlandsch-Indië en de z.g. „Schatkamer”, waar
alle gouden en zilveren kostbaarheden geboren
zijn in een passend rijke omgeving met een waar-
omlijsting en vakverdeling van Javaansch hou-
snijwerk tegen een warm-diepbruinen achtergron-
d.

In hetzelfde boekje vindt men van de hand van
Conservator B. M. Goslings een beschrijving van
de zeer interessante verzameling „Ruilmiddelen
waarvan de aanvang luidt:

„Verdeeld over drie vitrines, waarvan in de
middelste echter voornamelijk eenige ruilmid-
delen uit den Indischen Archipel zijn bijeen-
gebracht, bevindt zich in de benedenzaal van het
Volkenkundig Museum een bijzondere ver-
zameling munten uit ons Indië en de omringende
gebieden, welke niet alleen de belangrijke
stelling gaande maakt van den numismatischen
den historicus en den handelsman, doch ook
ook aan iederen aandachtigen beschouwer een
wetenswaardigs voor oogen brengt.

„In de veelheid der tentoongestelde soorten
van munten, welke in den Indischen Archipel
in het bijzonder op Java en op Sumatra, in
de tijden der Oost-Indische Compagnie afge-
omloop zijn geweest, weerspiegelt ze toch
lotswisselingen in het Bestuur over die
zeesche gewesten, terwijl ze tevens een ieder
staat stelt om eenig inzicht te verkrijgen in de
toestand van verwarring, die vooral tot in 1818
toe op het gebied van het koloniale muntwezen
heeft geheerscht.”

Van denzelfden schrijver is onlangs de twee-
even handige als leerrijke brochure verschenen
„Gids voor de Afdeling Bali en Lombok”, welke
een twintigtal korte hoofdstukken naast een
lichtend overzicht van den inhoud der verschillende
vitrines ook een beknopte Kultuurgeschiedenis
geeft, met vermelding van andere bronnen, waar-
men deze uitvoeriger kan vinden.

Omtrent de Balische Kultuur lezen wij daar-
onder meer:

„Zoo heeft dan een tot omstreeks 1400
sterk Hindoesch en Hindoe-Javaansch be-
vloede Indonesische kultuur zich gedurende
bijna vijf eeuwen geheel zonder storende
vloeden van buitenaf verder kunnen ontwik-
len. In dat tijdsverloop hebben de van de
does overgenomen godsdienstige denkbeelden
het volk van Bali in al zijn lagen kunnen door-
dringen in een langzaam, doch gestadig proces
zooals dat zelfs nu nog bezig is zich te voltrek-
ken aan de enkele steeds kleiner wordende
groepen uit de bevolking, welke in menig
zicht zijn blijven vasthouden aan de aloude
donesische geloofsopvattingen en gebruiken,
z.g. Bali Aga, d. i. berg-Baliërs, of Bali Mo-
oorspronkelijke Baliërs, die hier en daar
zijn aan te treffen in verspreide nederzettingen,
als o.a. de bergdésa *Tenganan*, nabij de hooft-
plaats van Karang Asem, en de Boelèlèng-
désa *Sembaran*, niet ver van de Noordkust
aan den voet van het gebergte.

„De schatten aan literatuur en aan alle
soort van kennis, door de Hindoes mede-
bracht, zijn op Bali, evenals op Java, voor
namelijk aan de meer ontwikkelde onder-
hoogere standen ten goede gekomen; door
del van het schimmenspel en van andere
tooningen is echter de inhoud van de twee
grote, spannende heldendichten der Hindoes
het Mahabharata en het Ramayana, ook
meengood geworden van het geheele Balische
volk en voorstellingen daaraan ontleend
zeer geliefde onderwerpen voor den
den tekenaar op lontarpalmblad en den
houwer. Zoo is ook de kennis van het lezen
schrijven der Javaansch-Balinesche letter-
kens, welke teruggaan op die van een oud
Indisch schrift onder het volk vrij algemeen
verbreid.

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”

FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG

Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen

FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

„Naast de mogelijkheid van het verder doorwerken van den Hindoe-invloed door den langen duur van het tijdperk, waarin de Baliër geheel zichzelf is kunnen zijn, heeft deze hem echter tevens de gelegenheid geboden om zijn eigen Indonesischen aard en den hem als zoodanig aangeboren kunstzin vrijelijk te ontplooiën en het is nu juist het samenvallen der ontwikkelingsfactoren, welke aan de levenswijzingen van den Baliër, de vormen zijner gewoonten en de voortbrengselen van zijn kunst den zoo bijzonderen stempel heeft opgedrukt, waardoor ze zich niet alleen onderscheiden van die der Hindoe-Javanen van het oude Java, maar ook van alles, wat andere Indonesische volken thans te zien geven.”

„Intrent het wezen der Balische kunst merkt zijver op:

„Architectonisch staan de Balische tempels zeker ten achter bij die van het oude Java met hun nobele vormen en strenge lijnen; op Bali is de versiering van poorten en muren hoofdzakelijk geworden, maar die is dan ook van een zeldzamen rijkdom en getuigend van een buitengewone kunstvaardigheid.

„Al zijn het daarbij nu veelal aan de kunst der Hindoes ontleende motieven, welke in de gebezigde ornamentiek toepassing vinden en die op soms zeer fijnzinnige wijze verwerkt zijn in het beeldhouwwerk op muurvlakken en vooral in het fraaie houtsnijwerk aan deuren, zoo spreekt toch uit het bouwwerk zelf met zijn monumentale poorten en het boven alles uitstekende *mérodak*, doch vooral uit het versierende beeldhouwwerk, dat in een soms uitbundige weelde van vormen aan die poorten en ook wel aan *méroes*, godenhuisjes en *padmasana's* is aangebracht, het geheel eigene in de kunst van den Baliër. In die rijke versieringskunst weerspiegelt zich geheel de geaardheid van het daadkrachtige, hartstochtelijke en blijmoedige Balische volk en al kan de ornamentaanbrenging — aan die tempels zich wel eens als te overdadig voordoen, zoo verdraagt zich dit toch veelal met de weelde van den plantengroei, ter plaatse waar het bouwwerk is opgericht, zooals ook de plaatsing ervan in het landschap steeds meesterlijk gekozen en de eraan gegeven vorm meestal in overeenstemming met de omgeving is.”

„Schreef de heer Lamster over de edelsmeedst van Lombok en Riau o.m.:

„In deze beide gebieden stond de edelmetaalbewerking onder intensieve bescherming van de vorsten en rijksgrooten. De laatste hadden vaste zilver- en goudsmiden in dienst, wier werk in hooge eere werd gehouden. Bovendien werden hun bijzondere voorrechten verleend (hetzij vrijdom van belastingen in natura, dan wel vrijstelling van krijgsdienst, e.a.). Al naar gelang van omstandigheden werden door hunne vorstelijke beschermers bepaalde opdrachten verstrekt; op deze wijze was het hun mogelijk om rustig te werken zonder financiële moeilijkheden, te meer, waar hun het benoodigde goud en zilver en de gewenschte steenen in natura werden verstrekt. Waar die lieden zich dus ongestoord aan hun kunst konden wijden is het begrijpelijk, dat onder dergelijke omstandigheden langzamerhand een keur van vele en fraaie producten van beeldende kunst kon ontstaan.”

„De heer Goslings eindigt met de woorden:

„Groote invloed ten goede is uitgegaan van de Balische vorsten en grooten met hun geheel pronkloovenden aanhang; die vorsten hebben steeds de beste vaklieden, vooral onder de smeden — in het bijzonder voor het vervaardigen van kostbare krissen en lansen — de goudsmiden en de schilders, aan zich weten te binden, door hen in eigen persoonlijken dienst te nemen, zoodat hierdoor in al de verschillende rijkjes kweekplaatsen werden gevormd van meesters in de kunst.

„De verdwijning der vorstenregeringen heeft voor de Baliërs zelf beteekend: de beëindiging van veel willekeur en de op hen uitgeoefende zware druk en is dan ook door het volk in zijn geheel wel degelijk als een verademing gevoeld; aan de kunstbeoefening op Bali is daarmee echter de grondslag voor hooger opbloei ontvallen, terwijl tegelijk met het wegvallen der vervaardiging van veel

vroeger verlangde kostbare voorwerpen de bekwaamheid der vaklieden is achteruitgegaan.”

Dit doet ons de vraag herhalen, reeds eerder hier geuit: of het nu niet op den weg ligt van het Ned.-Indisch Gouvernement, dat thans de plaats inneemt dier Vorsten en Rijksgrooten, om de Indonesische kunst en kunstnijverheid op doeltreffende wijze in bescherming te nemen — ook tegen verkeerde invloeden van Westersche zijde — door opleiding en werkverschaffing geheel in nationale richting?

Onlangs zijn de galerijen op de tweede verdieping van het Museum geopend met tentoonstellingen betreffende Borneo, Celebes, de Kleine Soenda-eilanden, de Molukken en Nieuw-Guinea.

Hierover een volgenden keer.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Onze historische roeping en het onderwijs.

De heer *Hardeman*, directeur van Onderwijs, opende het 6de Ned.-Ind. Onderwijscongres met een rede over „Onze historische roeping en het onderwijs” (*De Loc.* 19/9, blz. 3). Spr. citeerde de woorden, waarmede *mr. Creutzberg* in 1918 in zijn eerste rede voor den Volksraad de aanklagers van het Nederlandsch Koloniaal Bewind van vroegere tijden te woord stond. „Scholen” — aldus *mr. Cr.* — „zijn nu eenmaal geen wegen of bruggen of spoorlijnen, die men naar vermogen tot stand brengt wanneer de behoefte daaraan in objectieven zin vaststaat. Een duurzame organisatie van onderwijs is alleen denkbaar als antwoord op een vraag, een vraag van breede kringen der bevolking zelve, een behoefte die niet alleen voor haar maar ook door haar gevoeld moet worden. En nu mogen zij, die het Nederlandsch bewind van vroegere jaren met zooveel bitterheid nalatigheid in de verschaffing van onderwijs aan de Inlandsche bevolking verwijten, wel eens beginnen met zich af te vragen of dat bewind, zelfs al ware het onbaatzuchtiger geweest en al had volksontwikkeling vooraan op het program gestaan, daarmee veel succes zou hebben gehad. En daarbij moge men dan bedenken, dat zelfs in den tegenwoordigen tijd, nu de omstandigheden zooveel meer meewerken, nu niet alleen van bestuurswege met meer kans op succes het onderwijs gepropageerd kan worden, maar die propaganda ook sterken en dankbaar aanvaardden steun vindt in een vurigen ontwikkelingsdrang door de vertolkers der meer en meer tot organisatie komende Inlandsche belangen, uitgeoefend in vergaderingen en pers, dat zelfs in den tegenwoordigen tijd in verschillende streken, zoowel op Java en Madoera als in de Buitenbezittingen, schoolbezoek en vooral geregeld schoolbezoek slechts met de scherpste machtsmiddelen afgedwongen zou kunnen worden. Hoe had men dan in vroeger tijden te werk moeten gaan, toen in de meeste streken de overheerschende stemming onverschilligheid en tegenzin was en toen zelfs de thans zoo luide in het openbaar om onderwijs roepende stemmen, die nog lang niet altijd de stemmen van de belanghebbenden zelf zijn, niet gehoord worden?”

Het schijnt voor sommige geesten niet genoeg herhaald te kunnen worden — zoo vervolgde de heer *Hardeman* — dat levend en vruchtdragend onderwijs moet wortelen in de levende maatschappij en op de juiste wijze moet reageren op de veranderingen, welke die maatschappij in haar voortdurende evolutiegang ondergaat. De taak der Overheid daarbij is niet meer maar ook niet minder dan leidend, steunend, aanmoedigend, bevorderend of wel terughoudend, beperkend en remmend op te tredend jegens het leven der maatschappij. Hij, die hier alle heil verwacht van een politiek van opdringen en bevelen, verstaat de taak der Overheid ten opzichte van het onderwijs en de rol, die het onderwijs in het maatschappelijk leven vervult, al heel verkeerd. De invloed van den nieuwen tijdgeest doet zich misschien op geen ander gebied zoo sterk gelden als op dat van onderwijs en opvoeding. Er is onder de nieuwe stroomingen een die onze bijzondere aandacht verdient, dat is de leuze voor vrijheid in de opvoeding, voor de vrije ontplooiing van het individu. De neiging tot steeds verder gaande differentiatie van het onderwijs is hiervan een rechtstreeksch uitvloeisel. Spr. wees er op dat wij in

MANUFACTUREN MAGAZIJNEN

„DE DE STER”

GOUDENREGEN-
PLEIN No. 64

FAHRENHEIT-
STRAAT No. 745
bij de Sportlaan

DEN HAAG

Zijn de best gesorteerde en LANGST
bestaande ZAKEN in DEZE WIJK

De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen
ons STEEDS aan -- Zegt U dit niets?

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING

„SIMPLICITAS”

VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE

IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73

GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57

TELEFOON: 11314 EN 12890

6337

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEFOON

14427

5217

Wensch ge te ontvangen 1e KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.
C. A. Nieuwstadt, Kranenburgweg 61.
Gebr. Ooms, Indigostraat 89, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
P. J. v. d. Berg & Co., Anna Paulownastraat 87, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Jos. D. Netten & Co., Sportlaan 3, Den Haag.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.
D. Maarschalk, Valeriusstraat 113, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Bouwureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
J. Rozestraten, Vondelstraat 49, Amsterdam.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent”, Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pymontkade 2c, Den Haag.

COMESTIBLES EN DELICATESSEN

J. C. Haring-Waterreus, Symoniszstraat 15, Scheveningen.
A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.
Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

CREDIETMAGAZIJNEN

„De Residentie”, L. Beestenmarkt 121, Den Haag.

DAMES- EN HEERENKLEERMAKERS

Derlum's Kleermakerij., Weimarstr. 65, Den Haag.
The Encos, Weimarstraat 24a, Den Haag.
Fr. de Groot en v. d. Lans, Pijnboomstr. 4a, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut Ewy de Clercq, Frankenstraat 5, Den Haag.
Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den Haag.

DETECTIVE-BUREAU

„Hilvers”, Westeinde 235, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingsstraat 24, Den Haag.
N.V. Werkmetaal, Piet Heinstr. 17, Den Haag.

FEESTARTIKELEN

Klaassen, Prinsstraat 4, Den Haag.

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op **DUINZICHT** aan de **RUYCHROCK-** en **VAN-NIJENRODESTRATEN** bij den Waalsdorperweg, op vrijen grond (zandgrond), in prijzen van **f 12.000.—** en **f 18.500.—**. Verstrekt desverl. ook Hypotheek. Bouw volgens ontwerp van de architecten **VERSCHOOR** en **VAN DER WEELE**, en te huur **Winkelhuizen** en **Bovenhuizen aan de Verlengde Oostduinlaan**. Inlichtingen: Directieket Ruychrockstraat en Ieplaan 201, Den Haag, Telefoon 15167 en 33227.

dit tijdsgewricht voor alles dringend behoefte hebben aan *aankweeking van dien waarachtigen gemeenschapszin, van dat saamhoorigheidsbesef*, dat den hechten grondslag vormt voor een duurzaam maatschappelijk bestel, voorwaarde voor een gelukkige en gezonde samenleving.

Vervolgens releveerde spr. *het geweldige probleem, dat de koloniale verhouding ons stelt*. Elk pogen om dit probleem naar wensch tot oplossing te brengen, moet op een volslagen mislukking uitloopen, wanneer het niet gedreven wordt door den vasten wil om met terzijdestelling van alle ras- en groepsvoordeel, te zoeken naar wat ons vereent en zoo te vinden een hechte basis van samenwerking tusschen de verschillende nationale en sociale groepen, waaruit deze bonte maatschappij bestaat, een samenwerking alleen mogelijk op den voet van gelijkwaardigheid der individuen binnen dezelfde sociale groep, ongeacht kleur, ras of afkomst, welke erkenning van gelijkwaardigheid, respectering van eigen aard en wezen niet behoeft uit te sluiten. Alleen wanneer wij ons hiervan steeds weten te doordringen zullen wij er op den duur in kunnen slagen *onze historische roeping* te vervullen tot heil van Nederland en Ned.-Indië beide, tot heil ook van den Wereldbond van naties, waarvan wij deel uitmaken.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (19, 20 en 21/9 „Het Onderwijscongres”), de *Java-Bode* (27/9 „Nabetrachting” I; 13 en 14/9 „Moderne begrippen over opvoeding”) en de *Deli Crt.* (23/9 „De nieuwe M.O.-actien” betr. Ind. talen).

Nationalistische non-co-operators.

Den 25en September vergaderde te Bandoeng de Perserikatan Nasional Indonesia (*Deli Crt.* 26/9). De vergadering was openbaar en zeer druk bezocht. *Dr. Samsi* had de leiding en deelde mede, dat de organisatie zeer voorspoedig groeit. Bijna overal zijn afdelingen. *Mr. Iskaq* behandelde de geschiedenis van de Inheemsche Nationalistische beweging en het partij-program. Het berust op eigen kracht, daar de P. N. I. in de huidige staatsinrichting niet wensch deel te nemen aan het Landsbestuur. Het perspectief is een staat in den Staat. *Japan* werd tot voorbeeld genomen om te laten zien, wat in korten tijd te bereiken is. *Ir. Soekarno* beschouwde het P. N. I.-doel en de statuten. Spr. veroordeelt alle regeeringsstelsels van de overheerschers en keurt evenals *mr. Iskaq* het *onderwijs* af. Spr. voert een heftig pleidooi voor non-co-operation.

De *Deli Crt.* (27/9) merkt hierbij o.a. op dat dit verslag van de nieuwe nationalistische organisatie reeds meer en meer toont dat de „Deli Crt.” het wel bij het juiste einde had, toen zij waarschuwde tegen de verheerlijking van de nationalistische gedachte door de hoogen en hoogsten in den Lande.

In het *Soer. Hbl.* (23/9, 2de bl. „De Japansche begroeting”) wordt geconstateerd dat evenals vele landen, ook *Japan* in sterke mate mank gaat aan het euvel, dat het geregeerd wordt door partijpolitiek.

Villanus bespreekt in het *Soer. Hbl.* (23/9, 2de bl.) „De aftocht van Tsjang Kai-sjek” en constateert dat op het oogeblik de haatierd in China zijn haast klassiek karakter weer heeft terug gekregen. Het moet een bitter besef zijn voor de Chinezen in de buitenwereld, die onder andere volken andere toestanden hebben leeren kennen. Hoe pijnlijk moet het voor hen zijn, dat zij zelfs geen houvast zien voor het begin van een beweging in hun stamland, die het den zegen van orde en een menschwaardig en veilig bestaan voor de groote menigte, die zij in hun buitenlandse woonplaatsen waarnemen, zou kunnen doen deelachtig worden.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (26/9 „Infaam” en „De Liga”), de *Java-Bode* (26/9 „Ont-hullingen”), het *Soer. Hbl.* (17/9, 2de bl. „De Week”), de *Sum. Post* (26/9 „Pessimistisch”; 27/9 „Koloniaal beheer” en „Egypte”) en het *Bat. Nwsbl.* (27/9 „Een Duitsche stem over Semaoen”).

De executie te Pandeglang.

In aansluiting op een bericht inzake de executie der vier ter dood veroordeelde Bantamsche communisten, brengt het *Soer. Hbl.* (17/9, 3de bl.) in herinnering op grond van welke feiten zij werden veroordeeld: *Hadji Asikin*, 17 Mei door den landraad te Pandeglang, onder voorzitterschap van *mr. Roskott* veroordeeld, werd beschuldigd van den moord op den assistent-wedana van Menes; *Yasa alias Emed*, begin Juni door denzelfden landraad veroordeeld, was de moord op den wedana van Menes ten laste gelegd, terwijl de beide anderen *Doel-salam* en *Djamin*, over wie *mr. Roskott* eveneens de doodstraf uitsprak op 31 Mei, zich schuldig hadden

gemaakt aan den moord op den heer *Benjaminus De Loc.* (12/9, blz. 12 en 16/9, blz. 24 en 42) verslagen van „De voltrekking van het doodvonnis te Tjamis” en „De executie te Pandeglang”.

Misbruikte vrijheid (vervolg).

Kenmerkend voor het misverstand, dat in verwel de geheele Inlandsche en Maleisch-Chinees pers blijkt te heerschen, is een bittere klacht „Bintang Timoer” over het pleidooi van „De Loc.” (12/9, blz. 3) tot scherper toezicht op de dagbladen. De persvrijheid heet daardoor bedreigd te worden, en vol vuur eischt de schrijver het recht van vrije meeninguiting op. Dit staat in een der tijdstigste en best-gereedigde Inlandsche bladen, dit typeert het wanbegrip. „Persvrijheid”, „het woord”, „recht tot critiek” wensch ook *De Loc.* (19/9 blz. 3), doch *De Loc.* wensch niet de vrije voor den eersten den besten anoniemen onruststoker om lasterpraat te schrijven over Bestuur en Bestuur. Dat is geen vrijheid. Dat is tuchteloos en deloos misbruik van de dagbladen. De persvrijheid wordt niet bedreigd door een daartegenover de overheid, doch wel door de lieden die haar nutten voor schadelijke actie. Het zou zoo wenschelijk zijn indien de welgezinde en loyale Inlandsche en Maleisch-Chineesche bladen daar eens op nuttig, noodig en geoorloofd is in het dagblad de critiek, al is zijn voornaamste functie *voortdurend*; doch waar alle grenzen van het betamelijke geoorloofde worden overschreden, daar moet straf en straffend worden opgetreden en door dit zwaar werk worden ook de niet-deloyale Inlandsche bladen en groepen gediend, die thans maar zeer door het wanbedrijf der andere in misbruik worden gebracht.

Men meene toch niet — zegt *De Loc.* ten slotte dat de thans bestaande „vrijheid”, doordat Bestuur en Justitie op hoog bevel welwillend één oog sluiten voor persmisbruiken, tot verbetering voert. terecht schrijft daarover het „*Alg. Ind. Dgbl.*” huldige toch niet de stelling, dat de heeren wel zich zelven tot inkeer zullen komen en uit daarbaarheid voor het uitblijven van vervolgingen vriendelijker jegens de regeering en de justitie stemd zullen raken. Het tegendeel is waar. Hoe meer vrijheid in dit opzicht, hoe meer bandeloosheid, trefende juistheid van deze uitspraak wordt den inhoud van bepaalde Inlandsche en Maleisch-Chineesche bladen dagelijks bevestigd. Juist de stentenis van toezicht bevordert het misbruik, wel verre van de Regeering te waardeeren die breedte wegnam, gaan de onruststokers steeds op den weg van kwade trouw. Aan dit euvel een einde komen en dat kan alleen bereikt worden door de harde hand van het gezag.

Van overheerschers en overheerschten in de Inlandsche samenleving.

In een serie reisbrieven uit het Oosten van Archipel (*Soer. Hbl.* 16 t/m. 23/9, 3de bl.) schied Z(entgraaff) een beschouwing over overheerschten in de Inlandsche samenleving, met name op *Java* bok. De expeditie van 1894 gaf den *Sasaks* de vrijheid en plaatste hen naast hun oude meesters: de *Baliërs*. En thans... moet het Bestuur op Lombok Baliër eenigszins beschermen tegen den *Sasak*. voorkoming van den economischen ondergang vroegere meesters. De rollen zijn precies omgekeerd en dit is een opmerkelijk resultaat der toepassing van wetten en regelingen, vruchten van Westersche beschaving op Oostersche verhoudingen. Alle natuurlijke selectie is uitgeschakeld en wij krijgen cultuur van het aantal en der gelijkheid: de kwantiteit boven de kwaliteit. Wij wegen niet, doch tellen. Er zijn 30.000 Baliërs op Lombok en meerdere duizenden *Sasaks*. De Baliër, in wien het van den ouden heerscher nawerkt, heeft altijd iets overgehouden van den grand seigneur en als zoodanig. Zoo heeft hij herhaaldelijk geld geleegd, ondanks zijn domheid. Ook al heeft hij dan blijft hij niettemin leven in zijn krot. Hij is bevangen door kostbare artistieke bevliegingen. dien op Bali *Sasaks* woonden zou de grond wel vol zitten met weggestopte rijksdaalders, doch zouden boven dien grond een groot aantal heerlijke bouwwerken missen, die talrijke geslachten Westersche, de sensatie van het schoone en gelijke kansen, en gij begrijpt dat de Baliër, even met een air van grand seigneur, voor zijn vele behoeften in handen valt van den zuinigen *Sasak*. Dan loopt de Baliër gevaar zijn sawahs door verpa-

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen.

— VRAAGT OFFERTE —

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTR. 3. Tel. 1562. NIJMEGEN

Terstond TE HUUR in gesloten huis bij Dame-alleen

Vier gemeubil. Kamers met Keuken

Prijs f 60.— per maand.

Adres: Anton-de-Haenstraat 80 (Laan van Meerder-voort, halte lijn 3). Bij geen gehoor zich te vervoegen Anton-de-Haenstraat 102 of 104.

ambtenaren toenadering tot de bedoelde leiders zullen zoeken en zich niet te spoedig zullen laten ontmoedigen; tevens verwacht zij dat het mogelijke zal gedaan worden om te verhoeden dat de leiding van de bevolking aan de handen van haar traditioneele leiders ontglipt en in handen komt van onverantwoordelijke personen, dat niets onbeproofd zal worden gelaten om de positie van de volkshoofden te versterken, want zonder hen is geen bestuur denkbaar — aldus de heer Tideman —; zij vormen de ruggegraat van het geheele bestuursstelsel — aldus de Regeering — en zeer terecht wordt het Inlandsche bestuurscorps herhaaldelijk met den eere-naam van de ruggegraat van het Nederlandsch-Indische bestuur betiteld.

Nu de Regeering zich den invloed van de volkshoofden in de toekomst als steeds dominerend denkt, is het zeker niet onaardig dezen invloed aan een beschouwing te onderwerpen.

Resident Tideman heeft een scherpe grens getrokken tusschen intellectueelen en volkshoofden; dat deze grens dikwijls denkbeeldig is, zal straks blijken.

Onder volkshoofden worden verstaan degenen die van wege traditie en afkomst kunnen worden gerekend tot de machthebbers onder de bevolking en dat zijn de vorsten, de personen van vorstelijke bloede, de edelen van het land, en deze hadden, nog niet zoo heel lang geleden, alle bijna zonder uitzondering deel in het bestuur. Van de Oost-Indische Compagnie en later van de Indische Regeering, was het zeer juist gezien om het Inlandsche bestuur te handhaven en het te maken tot de beproefde ruggegraat van het Nederlandsche koloniale systeem. De ruggegraat is wel de juiste uitdrukking, die ook door de Regeering gebezigd wordt, want zonder de regenten, de wedana's, de radja's, de larashoofden, de margahoofden (Zuid-Sumatra) etc. etc. is het ondoenlijk voor zoo'n kleine mogendheid als Nederland, om in dit uitgestrekte eilandrijk met zijn miljoenenbevolking een geregeld bestuur te verzekeren. En het getuigt van een wijs en voorzichtig beleid, waar de Regeering zegt dat ze niets onbeproofd zal laten om de positie van het beproefde (want beproefd is het wel en nog nimmer heeft het haar vrouwen beschaamd) corps Inlandsche bestuursambtenaren te versterken en voorbarig en onvoorzichtig zou het zijn om nu aan de nog onbeproofde intellectueele leiders, ook al zal hun invloed in de toekomst overwegend zijn, te veel concessies te geven ten koste van de volkshoofden.

Het is verleidelijk om zich in een droomtoestand te wiegen, om het tafereel voor zich te laten afspeelen, het tafereel Nederlandsch-Indië zonder Inl. Bestuur en daarnaast als pendant, ditzelfde eilandrijk, zonder residenten, assistent-residenten, controleurs, zonder het door den heer Meyer Ranneft zoo hardnekkig verdedigde en met argusoogen bewaakte Europeesch bestuur.

De verleiding is groot, maar toch zal ik het zich daarin verdiepen overlaten aan anderen en me niet laten afleiden van mijn onderwerp.

De invloed van de Inlandsche volkshoofden op de bevolking is zeer groot en bijna onbegrensd in het feodale tijdperk dat nog niet zoo ver achter ons ligt, in het tijdperk b.v. toen Multatuli in het Bantamsche de bestuursstaf hanteerde. Die invloed is dus van onbegrensd tot groot gereduceerd en om een goed denkbeeld te krijgen van de degradatie van het aanzien van deze volkshoofden, lijkt met het memoereeren van het ondervolgende niet onnoodig.

Het is zeker niet meer dan twintig jaren terug, dat in mijn woonplaats en overal elders op Java, het volk zich te hurken zette wanneer het in de verte zag aankomen het rijtuig van den regent; velen maakten daarbij de eerbiedige sembah. De regent was in die dagen een soort godheid en voor jongelieden werden een mooi rijtuig, getrokken door groote vurige paarden en de songsong als de meest begeerenswaardige dingen voorgesteld en wat een schril contrast zijn de huidige toestanden.

Waarom moeten we deze verandering in zoo korte spanne tijds toeschrijven? Waren de regenten van voor twintig jaren beter, eerbiedwaardiger?

Geenszins, het is de democratische geest die in het Inlandsche volk gevaren is; ook de hoofden kunnen zich aan den invloed hiervan niet onttrekken en de gewijzigde toestanden worden dan ook zonder te veel schokken door hen aanvaard.

Daarbij hebben de talloze volksverenigingen en de pers het hare bijgedragen om het aanzien der hoofden afbreuk te doen, immers pers en vergaderingen hebben deze hoofden niet gespaard met hun critiek en de breede massa werd als het ware kond

ding of verkoop te verliezen, hetgeen hem nog verder zou doen afzakken. Men moet beschermend optreden voor den Baliër, wiens geheele sawahbezit anders spoedig in handen der Sasaks zou overgaan. De volkomen gelijkmaking van volken en individuen, resultaat van ons Westersch bestuur, kon geen ander resultaat hebben.

Men behoeft — zoo besluit Z. — zich hier niet te verdiepen in de vraag: of dit resultaat goed of slecht is, doch kan volstaan met het te constateeren, zonder meer. En ook is het wel zeker dat men het gansche bestaan dezer volken tot in uiterste lengte van dagen niet kan vastkoppelen aan onze bestuursinzichten. Wellicht herstellen zich eenmaal de meer natuurlijke verhoudingen. Maar als er ooit een „Indonesië" zou komen, een „Indonesië" van slechts enkele uren, en er zijn dan desnoods nog slechts 10.000 Baliërs op Lombok... dan worden deze weer de heerschers en de Sasaks de onderworpenen. En dan moeten de opgepotte ringgits weer voor den dag komen, waarvan hij dan ook de kostelijke tempels laat bouwen, uitingen van zijn artistieke heerschersgeest, tempels, welke na eeuwen nog aller bewondering wekken.

Koning Sisowath †.

Koning Sisowath, de 87-jarige wijze, oude vorst van den Cambodja, is overleden. Hij heeft, op zijn wijze, de zaken zeer nuchter bekeken. En de bladen van Indo-China citeeren dan ook een van zijn laatste woorden: „Oost en West, dat laat zich niet vermenigen. Maar wat de jongemannen van deze dagen al te veel vergeten, dat is dat men het goede van elkaar kan gebruiken en waardeeren, en daarbij toch zichzelf kan blijven". Het komt De Loc. (24/9, blz. 23) voor, dat de oude, wijze koning Sisowath hier een woord sprak, dat ook elders in het Oosten gehoord mag worden.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Volkshoofden en z.g. intellectueele leiders.

In de Soeloch Indonesia van Augustus komt over bovengenoemd onderwerp een artikel voor, afkomstig van een „Buitenpost" en door iemand die zich met het pseudoniem „Arimbo" teekent en hetwelk over het algemeen zoo goed, helder en zakelijk geschreven is, dat wij niet nalaten kunnen het in zijn geheel weer te geven.

Schrijver begint met te zeggen dat hij het stuk opstelde naar aanleiding van de door het Soer. Hdbk. gepubliceerde citaten uit een schrijven van den Resident Tideman, welke in de Volksraadvergaderingen, handelend over het B.B., vragen heeft uitgelokt van de zijde van het P. E. B.-lid, den heer Kiës en dat belangrijk genoeg schijnt te zijn om door den regeeringsgemachtigde met een uitvoerig antwoord te worden vereerd.

En inderdaad — vervolgt schrijver — is de kwestie van Volkshoofden en z.g. intellectueele leiders van zoo groot politiek belang, dat het getuigt van een juist inzicht van Palembang's Resident om ze nader onder de aandacht te brengen van de jongste paleisconferentie van gewestelijke hoofden.

En ofschoon zijn meening, als zou het aandeel der z.g. intellectueele leiders en de invloed op het volk, in de toekomst dat der volkshoofden over het hoofd stemt het ons ook tot nadenken dat een gezaghebbend Europeesch bestuursambtenaar als de heer Tideman er een is, zulk een meening heeft verkondigd. Het zou zeker interessant en leerrijk zijn, als we eens achter de schermen konden kijken en konden te weten komen wat er op de bewuste paleisconferentie over deze, voor de toekomstige positie van volkshoofden en intellectueele leiders zoo uiterst belangrijke kwestie verhandeld werd. Wellicht dat we tot de ontdekking kwamen dat de heer Tideman geestverwanten onder zijn geachte collega's had.

De juiste reden waarom de prognose van genoemden Resident door de Regeering als onjuist werd bevonden, zullen we wel altijd moeten blijven gissen. Voldoende is het, te constateeren dat de Regeering ons nogmaals het bewijs heeft geleverd dat met den invloed van de z.g. intellectueele leiders wel degelijk rekening moet worden gehouden; immers bij monde van den regeeringsgemachtigde, den heer Maas Geesteranus, zegt zij dat het bestuur niet afzijdig mag staan tegenover de z.g. intellectueele leiders der bevolking. Zij verwacht dat haar

Tari Bari
Sigaretten

Een verrassende vooruitgang op Sigarettenfabricage
HYGIENISCH, TEERVRIJ, SMAKELIJK

BIJ AANKOMST IN HOLLAND,
WENDT U IN VERTROUWEN TOT
„DERLUMS" 5525

DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKERIJ
WEIMARSTRAAT 65
DEN HAAG :: TEL. 35170

Wij GARANDEEREN al ons werk
PRIMA Grondstoffen
en BESTE COUPE
PRIJZEN UITERST BILLIJK

**Gooit géén oude Schoenen weg
Voórdat zij onbruikbaar zijn.**

U laat ze éérs door Uwen Schoenmaker in een moderne kleur oververven, doch gebruikt, om ze te onderhouden, Va-Vite, géén borstel en géén gevlekte kousen meer. Indien Uw leverancier onze Schoenverf of Poetsmiddelen NIET voorradig heeft, verzoeken ONS zulks te berichten. 546

Lederverf-Fabriek „DE ADMIRAAL"
AMSTERDAM :: TELEFOON 25175

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT Ao. 1875
KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN 5804
RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

WERK METAAL

N.V.
v.h. H. W. van BRAKEL & Zn.
PIET HEINSTRAT 17
TELEF. 32246 :: DEN HAAG

SANITAIRE INSTALLATIES
VERLICHTINGSORNAMENTEN
GASFORNUIZEN - HAARDEN
VAKKUNDIGE PLAATSING DOOR EIGEN
PRIMA PERSONEEL 5500

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

W. Coret, Thomsonlaan 96a, Den Haag.
Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Lutan, Gr. Marktstraat, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. Laimbock, Roggestraat 20, Arnhem.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS

American Hotel, Amsterdam.
Duinoord Hotel, Sweelinckplein, Den Haag.
Hotel de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Grand Hotel des Pays Bas, Grootte Markt, Arnhem.
Hotel Promenade, O. Schev. Weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.
A. Savelkoul, Singel 429, Amsterdam.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

WELIERS

Begceer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

LAMPEKAPPEN

Lampenhuis „Helios“, Elandstr. 56, Den Haag.

LEDERWAREN EN REISARTIKELEN

P. van Dijk, Lange Poten 3, Den Haag en Hoogstraat 292, Rotterdam.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
L. A. Kwanten, Weimarstraat 119, Den Haag.
Mag. „De Ster“, Goudenregenplein 64, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.
Mag. de Zonegrens, Fred. Hendriklaan 99, Den Haag.

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Jungschläger, Cillierstraat 37, Den Haag.
Fa. Möller & Co., Weimarstraat 38a, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Ouwelala, Schoolstraat 10, Den Haag.

J. M. HERMANS

AANLEGGEN VAN TUINEN
BEGROOTINGEN - TEEKENINGEN
ADVIEZEN 5253

KON. WILHELMINALAAN 527, DEN HAAG

gedaan dat deze hoofden geen godheden zijn, maar evengoed menselijke wezens, behept met menselijke feilen.

Pers en verenigingen hebben de massa critisch leeren denken en overtuigd van haar recht om aan haar hoofden eischen te stellen en deze te laken en te veroordeelen waar ze zich schuldig maken aan demagogie, aan misbruik van macht, aan wanbestuur. Door de pers en door de volksverenigingen heeft het volk geleerd haar hoofden met een ander oog te bekijken.

Vroeger bestond een scherpe afcheiding tusschen kinderen van hoogere en lagere prija's (algemeene naam voor Inl. ambtenaren op Java, de Volkshoofden), thans bestaat deze afcheiding niet meer, of slechts in zeer geringe mate; de zoon van een mantriplitie ziet dus in den zoon van een regent niet meer een wezen van hooger orde. In de huidige omstandigheden is zoo iets bijna uitgesloten; de jeugd, de onbezoedelde jeugd, is democratisch aangelegd en het geregelde contact met elkaar, de omgang op school, de algemeene wedstrijd om zooveel mogelijk intellectuele kennis te vergaren, alle deze factoren verbreken alle menselijke barricaden en doen een geest van broederschap ontstaan en maken dat de adel van den geest de algemeene richtsnoer is waarnaar iedere student, van welke komaf ook, zich richt, wel wetende dat anders degradatie en zelfs ondergang zijn deel zal zijn. De huidige opvoeding van de Inl. jeugd bevordert dus de democratische gedachte, vermindert het oude aanzien der hoofden, doch plaatst hun positie in een zuiverder licht. Teekenen zijn er ook die wijzen op een veranderde mentaliteit der bevolking, welke adel van geest, ook al omdat dit voor haar beter bereikbaar is, meer en meer gaat waardeeren, als de hoogste manifestatie van het mensch-zijn gaat beschouwen.

Wie de jeugdorganisaties in hun ontwikkeling onbevangen volgt, zal de zoo noodige band van broederschap die de jongelieden met elkaar verbindt, niet meer kunnen miskennen en deze jonge menschen, vormend het opkomend intellect, eerst verdeeld over de verschillende jeugdbonden, thans elkaar de hand reikend in het comité voor het Indonesische jeugdcongres, zijn beziel met een gloeiend enthousiasme voor de zaak van de nationale vrijheid, het hooglied der nationale vrijheid wordt door hen luid en krachtig gezongen; door hen wordt niet geschroomd om, waar zulks volgens hun inzicht noodig is, ernstige, felle kritiek uit te oefenen op de ouderen, de volkshoofden, in werkelijkheid hun eigen vaders en voorvaders. Is het niet teekenend voor dezen tijd, dat zonen van volkshoofden dikwijls in hun onbedorvenheid een gruwelijke antipathie voelen voor de eer later hun vaders te moeten opvolgen!

(Wordt vervolgd).

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De samenstelling van den Indischen Volksraad.

Prof. Dr. E. Moresco, oud-vice-president van den Raad van Indië, beëindigt in het 26 Oct.-Nr. van „Economisch-Statistische Berichten“ zijne artikelenreeks over het onderwerp hierboven genoemd.

Prof. M. is van meening dat de door den Gouverneur-Generaal voorgestelde wijziging in de samenstelling van den Volksraad, waarbij het Nederlandsch element in de minderheid zal komen, geen aanbeveling verdient.

„Wanneer de leiding van de openbare zaken en die van het wetenschappelijk en bedrijfsleven, zooals thans het geval is, voor het overgrote deel in handen van Nederlanders is, zoodat de verdiensten en gebreken van die leiding in hoofdzaak aan de Nederlandsche groep moet worden toegerekend, en wanneer dan de taak om kritiek op het regeerbeleid te oefenen, begrootingen en regelingen vast te stellen, wordt opgedragen aan een lichaam, waarin de niet-Nederlandsche groepen de meerderheid hebben, dan ontstaat een tegenstelling, die aan de samenwerking tusschen vertegenwoordigend lichaam en Regeering onoverkomelijke hinderpalen in den weg moet leggen.“

Dat deze opvatting van Prof. Moresco wordt gedeeld door velen, is o.a. dezer dagen gebleken uit de door het Haagsche Aneta-kantoor gehouden en in de meeste dagbladen gepubliceerde enquête over deze aangelegenheid. Maar evenzeer is het waar dat anderen, wier advies uit hoofde hunner vroegere positie in Indië ook groote beteekenis heeft, de meening zijn toegedaan, dat er tegenover de Indone-

NIET-OXYDEERENDE TAFEL- EN ZAKMESSEN
VERZILVERDE LEPELS EN VORKEN

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG
WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50
TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903
SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

sische bevolking onrecht zou worden gepleegd, wanneer de voorstellen van den Gouverneur-Generaal zouden worden verworpen.

Wanneer Aneta in Indië zelf eens een enquête hield over dit onderwerp, maar dan ook aan een aantal ontwikkelde en vooraanstaande Indonesiërs gelegenheid gaf hun meening kenbaar te maken, zou genoemd persbureau een grooten dienst kunnen bewijzen aan hen, die deze gewichtige zaak niet uitsluitend van Nedrelandsche zijde belicht willen zien. Want voor Mr. Joekes' standpunt schijnt inderdaad veel te zeggen, toen hij, ondervraagd door de Haagsche Aneta-pers, antwoordde: Ik kan niet voldoen aan uw verzoek, mijn oordeel kenbaar te maken omtrent de voorgestelde wijziging van de Indische staatsregeling, omdat niet Indië in dezen behoefte heeft aan voorlichting uit Nederland, maar Nederland aan rustige en veelzijdige voorlichting uit Indië.“

Eeuwfeest der Javasche Bank.

Op 24 Jan. a.s. zal de Javasche Bank den dag herdenken, waarop deze instelling honderd jaar geleden in het leven werd geroepen. In verband met deze gebeurtenis is in Batavia, waar het hoofdkantoor der bankinstelling is gevestigd, een comité gevormd, bestaande uit de heeren Mr. H.'s Jacob, W. A. M. Groskamp, G. W. K. de Vaynes van Brakell Buys, Th. C. Sandrock en A. E. Simon Thomas, dat van meening is, dat deze dag niet onopgemerkt mag voorbijgaan.

„Wat de Javasche Bank in die jaren voor geheel Indië en het particuliere bedrijfsleven in al zijn geleidingen is geweest, behoeven wij niet in herinnering te brengen“, aldus zegt — volgens de Ind. Merc. — een circulaire, die van bedoeld comité uitgaat. „Genoeg zij het te wijzen op den volkomen gezonden staat van het munt- en bankwezen in deze kolonie, de verdienste waarvan zeer zeker voor een groot deel aan de Javasche Bank mag worden toegeschreven.“

Bovengenoemde comité-leden hebben het initiatief genomen, om aan de directie ter gelegenheid van dezen feestdag een blijvend bewijs aan te bieden van de belangstelling, die het particulier bedrijfsleven ongetwijfeld zal toonen. Hoewel de vorm daarvan nog niet geheel vaststaat, wordt voorloopig gedacht aan een borstbeeld van den stichter der Indische circulatiebank, Koning Willem I, met een gepaste inscriptie. Op den dag zelf zou indien, gelijk te verwachten is, het beeld zelf nog niet gereed kan zijn, aan de directie een album kunnen worden vereerd, behelzende de handteekeningen der deelnemers.

De Portugeesch Joodsche natie in Suriname.

In de rubriek Suriname van het vorige Kol. Weekbl. werd reeds met een enkel woord melding gemaakt van de verschijning van Fr. Oudschans Dentz „De kolonisatie van de Portugeesch Joodsche natie in Suriname en de geschiedenis van de Joden Savanne“ (Amsterdam, Menno Hertzberger).

Volgens Dr. H. D. Benjamins — die het boekje inleidt — is dit belangrijk stuk geschiedenis van Suriname nooit tevoren zoo uitvoerig en met zooveel kennis van zaken behandeld. De kolonisatie van het bevolking-arme Suriname heeft tegenwoordig groote belangstelling. De voor- en nadeelen van kolonisatie door verschillende bevolkingsgroepen zijn den laatsten tijd besproken. Uit dit geschrift neemt men kennis van een kolonisatie drie eeuwen geleden, welke geslaagd is en waarvan de afstammelingen nog steeds in Suriname wonen. De oudste blijvende vestiging van Joden op Amerikaanschen bodem is in Suriname geweest en de voorrechten, welke de Portugeesche Joden van Engeland en van Holland hebben verkregen, zijn uit een geschiedkundig oogpunt hoogst werkwaardig.

Dr. B. twijfelt er niet aan dat allen die belangstellen in de geschiedenis van Suriname, „zooowel hier als ginds“ met waardeering kennis zullen nemen van den belangwekkenden arbeid van den heer Oudschans Dentz.

Locale Belangen.

Het 16 Sept.-Nr. opent met eene beschouwing over noodzakelijke wijzigingen in het agrarisch recht als gevolg van de decentralisatie. — Een tweede artikel bespreekt de ontwerp-kiesordonnanties voor provincialen en regentschapsraden. — Volgt een bijdrage: „Centraal behoud“, waarin de schr. wijst op de moeilijkheid voor de besturen van kleine gemeenten om het vertrouwen der Inlandsche bevolking te winnen. Ons geheele decentralisatiebeleid — zegt hij — is één lijdensgeschiedenis van het zich angstvallig vastklampen door centrale bestuurs-

44.
SEN
AG
3903
TING
VRIJ
wan-
craal
quête
n een
esiers
akel-
kum-
k niet
wil-
chijn
l door
n niet
aar te
an de
dezen
maar
chtig
g her-
ar ge-
d met
dkan-
te ge-
ob, C.
rakell
is, dat
t mag
geheel
l zijn
herin-
e Ind.
comité
komen
en in
r voor
orden
tief
van
en van
sleven
arvan
dacht
dische
epaste
e ver-
a zijn
reer-
rs.
e.
Kol.
elding
chans
dsche
Joden
boekje
s van
ooveel
an het
grote
isatie
a laat-
men
leden
lingen
vende
em is
ke de
olland
g oog-
elang-
oowel
en ne-
n heer
g over
ht als
artikel
pro-
n bij-
n wij-
ne ge-
bevol-
levena
st zich
tuure

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101
SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

VELP (G.)
VILLAPARK OVERBEEK, bij de Hoofdstraat, EEN
RUIME VILLA TE HUUR OF TE KOOP, bevattende
10 kamers, keuken, bijk., electr. licht, gas, waterl.,
voor- en achtertuin. Huurprijs f 1100.—. Koopprijs
f 15.000.—. Brieven onder No. 450 aan THIELES
BOEKHANDEL, Velp (Geld.). 5527

Oost en West-Indië" (Oct. '27) komt deze zaak op-
nieuw ter sprake en trekt vooral het volgende be-
richt de aandacht.

„Te Gandjoeran tegenover de administrateurs-
woning der suikerfabriek Gondang Liporo is men
bezig een tjandi te bouwen van natuursteen (Pram-
banansteen) onder leiding van Dr. Schmutzer. Het
voetstuk is 5 bij 9 Meter. De tjandi zelf zou 9 M.
hoog worden en het bovenvlak 5 bij 5 M.

Een steenen trap leidt naar den top, waar een nis
geplaatst wordt met een *H. Hart-beeld in Javaansch-
Hindoesch-stijl*. Het beeld wordt gemaakt in zit-
tende houding op een altaar; daarvoor komt een
platform als bidplaats.

Het geheel is ontworpen door Dr. Schmutzer en
wordt uitgevoerd door de firma Maas in Cheribon.
Waarschijnlijk zal de volgende maand de inwij-
dingsplechtigheid plaats hebben ter gelegenheid van
het *toemboeka* (het feest der suikerfabriek)."

De Indische Verlofganger.

In het Nr. van 28 Oct. schrijft v. d. B. over „Het
gebruik van de Landstaal", naar aanleiding van den
wensch van den Gouv.-Generaal dat de B.B.-ambte-
naren zich behooren te bekwamen in de taal van het
volk dat zij besturen. De hr. A. Werumés Buning
geeft weder een historische schets: Het einde van
Soesoehoenan Amangkoe Rat den Eerste. — Onder
het opschrift „Indische curiosa", vermeldt P. B. bij-
zonderheden over de „Kethropak", d. z. in en om
de Vorstenlanden op Java kleine rondreizende ge-
zelschappen, die voorstellingen geven met muziek
en dans.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van het 26 Oct.-Nr. Uit een Balisch reis-
dagboek. VI. Afscheid, door R. — De suikerindus-
trie op de eerste hygiënische tentoonstelling in Ned.-
Indië te Bandoeng gehouden (met ill.). — Bekende
en merkwaardige Indische planten in woord en
beeld, door Dr. Z. Kamerling. XII. Pisang, gember
en hunne verwanten. — Schetsen en herinneringen
van een oud-Indisch Officier van gezondheid (ver-
volg).

De Indische Post.

Uit den inhoud van het 17 Sept.-Nr. Actualiteiten.
De Tjipto-interneering en kein Ende. — Het on-
derwijs voor de inheemsche bevolking, door W. J.
van der Dussen. — 's Lands wijs, 's lands eer. Van
vrouwen en vrouwen. — Van tempo-doeloe. Vrou-
we Justitia in actie. — Financieel-economische
notities. Leiding en verantwoordelijkheid.

Wetten en verordeningen betreffende de staats-
inrichting van Nederlandsch-Indië. Uitgegeven on-
der toezicht van Prof. Mr. Ph. Kleintjes. (Amster-
dam, J. H. de Bussy. 1927).

H. Kern. Verspreide geschriften. Veertiende deel.
Diversen en Nalezing. Tweede gedeelte. ('s-Graven-
hage, Martinus Nijhoff. 1927).

The Kiwai Papuans of British New Guinea. A na-
ture-born instance of Rousseau's ideal community,
by G. Landtman. With an Introduction by A. C.
Haddon. Illustrated. (London, Macmillan and Co.
1927).

Het adatrecht van de afdeling Toeloengagoeng
(gewest Kidiri). Een onvoltooid studie, door Mr.
F. D. Holleman. Uitgave op verzoek en tevens ten
laste en ten bate van de Adatrechtstichting te Lei-
den. (Buitenzorg, Archipel Drukkerij. 1927).

De beteekenis der bodemkunde, in het bijzonder
voor de tropen. Rede, uitgesproken bij de aanvaar-
ding van het ambt van bijzonder hoogleraar aan de
Rijks-Universiteit te Utrecht op den 24en October
1927, door Dr. E. C. Jul. Mohr. (Utrecht, J. van
Druuten).

Het Indische leven, door D. C. M. Bauduin.
(s-Gravenhage, H. P. Leopold's Uitg. Mij. 1927).
(Eene bespreking van dit boek is in voorbereiding).

Kon. Vereeniging Koloniaal Instituut. Gids in
het Volkenkundig Museum. II. Bali en Lombok,
door B. M. Goslings, conservator. Met afb. (Am-
sterdam, J. H. de Bussy). (Zie de bespreking in de
rubriek Kunst en Kunstnijverheid op blz. 6 hier-
vóór).

H.H. SECRETARISSSEN der afdelingen worden
er nogmaals beleefdelijk
aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het
K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aan-
merking komen om voor het lidmaatschap der Vereeni-
ging te worden aangezocht.

Komt U luisteren
in Radio-Gehoorzaal ?
alvorens gij een Radio-Installatie koopt

Electro-Radiobur. G. W. HIJSTEK

ZWARTEWEG 16, n.b. Geb. v. K. & W. Tel. 11435
Iederen Avond 8 uur Demonstratie met: RADIO-
TOESTEL ZONDER DAK, RAAM OF BINNENHUIS-
ANTENNE met R.T. VERSTERKER voor RADIO
PER GEMEENTE-TELEFOON, beiden met

„HARDGLAS" luidspreker
Deze combinatie verplaatst U in de zaal der Uitvoering

Van onze Adverteerders

Lederverffabriek „DE ADMIRAAL"

Het is een nieuwe industrie, waarvoor wij heden de
aandacht van onze lezers vragen, die voorheen meer
bekend was bij den handelaar dan bij het publiek.

Het is de Lederfabriek „De Admiraal", te Amsterdam,
wier leider de Heer G. Borgers, uitvinder is van de
Admiraalproducten, een lederverf, die bij den groot-
handel algemeen in gebruik is, zoowel in het land als
daarbuiten.

De Heer G. Borgers, de uitvinder, is er na vele
proefnemingen in geslaagd een chemisch product
samen te stellen, dat aan onze dames speciaal zeer wel-
kom zal zijn.

Na ettelijke proefnemingen, hetgeen gepaard ging
met belangrijke financieele offers, wist hij een leder-
verf samen te stellen, in een buitengewoon groot
aantal verrassende kleuren, welke verf aan de schoenen
en andere lederwaren een schitterend uitzicht geeft,
aan alle lederwaren als: schoenen, tascjjes, koffers,
motorjassen, clubfauteuilles, lederstoelen, autobeklee-
ding, kappen, enz. enz., hetzij in nervenleder of peau
de suède, die door omstandigheden, hetzij doordat de
kleur niet meer bevalt of dat ze gevlekt of vuil gewor-
den zijn, weder in een andere tint kunnen geverfd
worden, terwijl het geen nadeeligen invloed uitoefent
en de kleur er niet meer afgaat.

Verder heeft de Heer G. Borgers een speciale vloeit-
stof ontdekt, die alle soorten lederwaren in een mini-
mum van tijd reinigt, verft en glanst zonder borstel;
deze vloeistof is op de markt onder den naam:
„Va-Vite" en doet wonderen op uw schoeisel.

In vakkringen werden de nieuwe producten van den
Heer G. Borgers zeer gunstig beoordeeld en niet minder
vleidend liet de besturen van verschillende schoen-
makersborden zich uit, omtrent dit wereldproduct.

De demonstraties, die volgden op verschillende
plaatsen en op de Utrechtsche Jaarbeurs om nerven,
linnen en suède schoenen tevens vakkundig te leren
verven, waarbij de uitvinder steeds bereid werd ge-
vonden persoonlijk te demonstreeren, hadden veel
succes; en zoo wist de ondernemende directeur
Borgers binnen een kort tijdsverloop zijn bedrijf steeds
groter te maken, wat hij dankt aan zijn energie en de
uistekende reputaties zijner producten, zoodat hon-
derden schoenmakers reeds met het oververven van
lederwaren mede op de hoogte zijn.

Zeer kort geleden vond de Heer Borgers een systeem
om schoenen en andere lederwaren met kleuren te ver-
sieren, zoodat voor het oogenblik mogelijk is, dat de
schoenen in harmonie van kleur en ornament van
damescostuum overeen komen.

Men heeft zich kunnen overtuigen, hoe een gedragen
licht gekleurde schoen in een andere tint als geheel
nieuw te voorschijn werd gehaald, terwijl het niet na-
deelig is voor de schoen en de kleur er niet meer af-
gaat; wanneer U uw schoenen laat repareren, kunt
U ze terzelfder tijd laten opruimen in dezelfde kleur
of in een andere kleur, zoodat het nu mogelijk is één
paar schoenen in drie achtereenvolgende tinten te
dragen.

De Directie van de Lederverffabriek „De Admiraal"
is gaarne bereid belangstellenden te overtuigen, dat
haar producten op dit moment werkelijk eenig zijn.

Brandstoffenhandel
W. DIJK — 's-GRAVENHAGE
NIEUWE HAVEN TELEPHOON
No. 366 No. 15940*
Bestelkantoor: Thomsonlaan 9 - Teleph. 35234

**Prima Eng.-, Belg.- en
Holl. Anthraciet**
Giet- en Brechcokes
voor centr. verwarming
VRAAGT PRIJSOPGAVE

hamen en autoriteiten aan vroegere toestanden,
onverzwakt handhaven van de centrale diensten
van de locale, het overvoorzichtig vasthouden van
voegdheden en -heidjes, uit misplaatste vrees voor
toekomstige overbodigheid van een groot ge-
deelte der centrale bestuursbemoedienis. Een enkel
beeld uit de vele door schr. genoemde. „Als een
sponngman niets bijzonders mag ondernemen
onder een gemeentelijke vergunning, dan is dat lui-
gewoon onaangenaam, maar erger wordt het,
dat er een gezegeld, voor hem zoo kostbaar,
sest van hem wordt geveerd met een blanco zegel
or de beschikking. Het eerste is hij kwijt, ook als
u verzoek wordt geweigerd, en beide heeft hij te
eren, als het wordt ingewilligd. Hij kan moeilijk
ten, dat het een gouvernementsvoorschrift is,
warop dit berust en evenmin dat de opbrengst der
gels het land en niet der gemeente ten goede
ant; hij weet alleen dat van deze laatste de ver-
chtiging tot het vragen van een vergunning is uit-
gaan." — Ten slotte bevat hetzelfde Nr., behalve
vaste rubriek „Decentraliana", nog een opstel:
scherming van den woonhuisbezitter tegen wille-
ur van den eigenaar van den grond waarop het
is gebouw is (Staatsbl. 1918, No. 287).

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-I.

All. 2/3 van deel 83 van het door het Kon. Insti-
tuut voor de T., L.- en Volkenk. v. N.-I. uitgegeven
schrift bevat als eerste bijdrage een verzameling
erenverhalen uit Zuid-Sumatra, gepubliceerd door
heer O. L. Helfrich in oorspronkelijken tekst
et daarop volgende Nederlandsche vertaling van
in hand. — De hr. R. A. Kern publiceert een studie
er Javaansche rechtsbedeeling in de eerste
uwen van den Mohammedaanschen tijd. — De hr.
W. J. Wellan geeft bijzonderheden over de Neder-
dsche loge te Djambi in het jaar 1707, verduide-
kt door reproducties van in het Alg. Rijksarchief
rustende teekeningen en een kaart. — De hr. G.
edés schrijft in de Fransche taal over den onder-
ng van het Koninkrijk Crivijaya (d.i. Palembang)
Sumatra; omtrent het tijdstip waarop dit ge-
ied moet zijn, zijn de geleerden het met elkander
g niet geheel eens. — Als slot nog een historische
irage, van Dr. J. W. IJzerman, met tot heden
bekend gebleven bijzonderheden over het leven
n Steven van der Hagen, een der vlootvoogden uit
n eersten tijd der vaart op Oost-Indië. Hierbij de
productie van een zeer merkwaardige kaart van
nabon in ± 1610, waarvan het origineel berust in
t Rijksmuseum te Amsterdam.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. 1927, No. 9. Over recru-
ring, opleiding en organisatie, door E. G. Döbken.
Gasmaskers, door Dr. H. J. van Giffen en A. Gott-
nal (vervolg). — Een snelvlotbrug voor Infante-
s, door A. van Hillegondsborg. — Vuurconcentra-
en iets over het gebruik van artillerie in legers
et beperkte middelen, door C. G. van Mourik. —
littiek overzicht, door F. de B.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 12 (17 Sept.). De
as and downs van een vijftigjarige plantersloop-
an (vervolg). — De rol van de kalk in de huis-
nding der natuur, door M. — De Zuid-Ameri-
ansche Hevea bladziekte in Suriname. (Uit de
dia Rubber World). — De „blijvers", door D. Bau-
n (ontleend aan de Dordr. Cour.). — Voorlezin-
en over tropisch-koloniale staatshuishoudkunde.
almolie. — Bevolkingsrubber en restrictie. — De
onomische toestand van Ned.-Indië (vervolg).

De Indische Mercur.

No. 43 (26 Oct.). De koelie in de bergcultures op
ava en zijn onmiddellijke chef. Voordracht, door
M. Hamaker. — Bereiding van suiker uit riet in
drieken in Britsch-Indië, door Dr. H. C. Prinsen
eerlig. — Jute (ontleend aan The Economist). —
ultuurberichten. — Kleine mededeelingen. —
nancieele berichten en verslagen, zoodat de
erige geregelde rubrieken. — De afd. Handels-
useum van het Kol. Instituut geeft recente litera-
ur over oliën, vetten en wassen.

Christelijk-Inheemsche kunst in de Missie.

In deze rubriek is reeds meermalen de aandacht
vestigd op verschillende publicaties van den jong-
en tijd, betreffende pogingen van Katholieke zijde
n oude Hindoe-Javaansche kunstvormen door den
est van het Christendom tot nieuw leven te wek-
n. 1) In het jongste Nr. van „Onze Missiën in

1) Zie o.a. Kol. Weekbl. van 15 Sept. jl., bl. 10, en 29
pt., bl. 9.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

(Vervolg).

PARFUMERIEËN

A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

PENSIONS

Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Strickwerda, J. v. Oldenbarneveldlaan 76, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS

P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RADIOBUREAUX

G. W. Hijstek, Zwarteweg 16, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RUSTHUIZEN

Herstellingsoord Huize „Dorrepaal”, Voorburg.
Huize Rustoord, Esschenlaan 86, Rotterdam.

SCHOENMAKERS

F. v. d. Broek, v. Aerssenstraat 61a, Den Haag.
A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

STUCADOORSWERKEN

L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persingghan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN

Kunstaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal”, Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyn, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Suriname.

In ons vorig nummer is een zeer belangrijk en zeer suggestief artikel opgenomen van Mr. Dr. P. H. W. G. van den Helm, Oud-Gouvernements-Secretaris in Suriname.

Een onderdeel van des schrijvers voorstellen is „een zoo hoog noodige, grondige verandering in het huidige onderwijsstelsel”. Reeds geruimen tijd zou zich n.l. de overtuiging hebben gevestigd, „dat het vrijwel zonder meer in Suriname overgeplaatste Nederlandsche onderwijs grootendeels zijn doel mist en een van de oorzaken is van het steeds meer scheef groeien van de samenleving.”

Het nieuwe onderwijs zou voor de districten moeten zijn landbouwonderwijs, zooals ook de Ondernemersraad voor Suriname noodig acht.

Hebben de voorstanders van deze „hervorming” zich wel afgevraagd waarin dat „Nederlandsche onderwijs” op de districtsscholen bestaat? Men komt dat niet te weten door even zoo'n school binnen te loopen en de kinderen te hooren zingen. Had men zich de moeite gegeven behoorlijk te onderzoeken waarin dat onderwijs bestaat, dan zou men tot de ontdekking zijn gekomen dat het zich bepaalt tot lezen, schrijven en rekenen en dat alles in zeer bescheiden mate, omdat het schoolverzuim in de districten groot is en zoodoende de leertijd voor elken leerling kort. Waarom moet dat „Nederlandsch onderwijs zonder meer” genoemd worden? Zijn niet in alle landen lezen, schrijven en rekenen de grondslag van het onderwijs?

Moeten de kinderen in de districten analphabeten blijven, dan kan men dit eenvoudig bereiken door de scholen op te heffen. Landbouwonderwijs behoort o.i. niet op de lagere school, waarop de kinderen van hun 7e tot hun 12e jaar gaan. Of bedoelt men dat men kinderen van 7 jaar reeds dadelijk aan het werk moet zetten? Dan moet men dat duidelijk zeggen. Maar dan is het een waan dat men daarmee zal voorkomen dat de kinderen, ouder geworden, zich van den landbouw afkeeren. Dat zullen zij blijven doen, zoolang de landbouw geen behoorlijk bestaan oplevert. Dit en niet het beetje lezen, schrijven en rekenen dat ze op school leeren is oorzaak van het zich afkeeren van den landbouw. Zoodra de ouders in den landbouw een behoorlijk bestaan vinden zullen de kinderen daarbij blijven, juist omdat het zoo moeilijk is in het land een anderen werkkring te vinden.

Leerzaam is hier het jongste jaarverslag van het kinderhuis Alkmaar der Evang. Broedergemeente aan de Commewijnrivier, waarop wij reeds in ons nummer van 7 April de aandacht vestigden. Wij citeren daaruit het volgende:

„In dit kinderhuis worden de jongens voor den landbouw opgeleid, kinderen van Britsch-Indiërs, die van huis uit landbouwers zijn. En toch vreest men dat de jongens na het verlaten van het gesticht den landbouw den rug zullen toekeren, omdat het bedrijf zoo slecht betaalt. Welke verwachtingen moet men dan koesteren van opleiding tot den landbouw op de gewone scholen, waar de kinderen niet in gestichten bijeen zijn?”

Ook met wat Mr. van den Helm voor de stadsscholen wenscht, kunnen wij niet meegaan. De ambachtsschool, die er is, kan wellicht uitgebreid worden, maar meer ambachtsscholen moeten er niet komen. Er zijn er reeds te veel.

Uit het Mei/Juni-nummer 1927 van de „Berichten uit de Heidenwereld” willen wij hier aanhalen wat Zendingsdirecteur H. Steinberg schrijft:

„De andere stadsscholen hebben met haar gewoon lager onderwijs een niet minder belangrijke plicht te vervullen. Zij voorzien in veler behoefte en bereiken vaak voortreffelijke resultaten. Toch is het ons veel waard, dat de Selecta ten minste het begin is van een onderwijs op wat hooger plan; dit kunnen we niet meer missen.”

De Zendingsdirecteur denkt er dus anders over dan Minister Koningsberger.

Vóór wij van dit onderwerp afstappen willen wij nog de aandacht vestigen op hetgeen de heer Bijleveld in zijne op 24 Februari in de Tweede Kamer gehouden rede over het onderwijs in Suriname heeft gezegd. De lezing daarvan verdient nu meer dan ooit aanbeveling.

In De Groene Amsterdammer van 22 October schrijft Dr. Th. Lens over „Emigratie naar Suriname.”

TAFELZILVER

bekend fabrikaat

koopt men het beste en voordeligst bij **G. VAN WILLEGAN & Zn.**, Havenkade 4-6, SCHEVENINGEN, Telef. 50844. Gesloten Huis. Minimum Exploitatie-kosten, daarom lage prijzen.

Wij moeten even een fout herstellen. In ons vorig nummer schreven wij, dat de lezing van den heer Bielke in het Academieggebouw te Amsterdam zou plaats vinden. Dit moet zijn Leiden. In de rubriek „Van Week tot Week” stond het goed

Curaçao.

De Begrooting voor 1928.

I.

Het is ons niet bekend, of het tusschen 1883 en 1894 wel eens voorgekomen is, dat een Curaçaosche begrooting bij de wet werd vastgesteld. Zooals men weet, omvat dit tijdperk de eenige jaren sinds 1867 dat geen subsidie van het moederland aan de Curaçaosche geldmiddelen noodig was. In ieder geval heeft zich in 30 jaren niet het geval voorgedaan, dat in de kolonie een sluitende begrooting voorloopig werd vastgesteld en nochtans de definitieve vaststelling bij de wet volgde. De K. R. raamde de uitgaven op f 3.382.099 en de ontvangsten op f 3.397.600, en kwam dus tot een voordelig verschil van f 15.501. De Koningin heeft echter deze begrooting niet goedgekeurd en volgens art. 104, 2o. van het regeeringsreglement is daarom, als andere jaren volgens art. 104, 1o, een ontwerp-begrootingwet bij de Staten-Generaal ingediend. Ook daarbij is niet gerekend op een rijksbijdrage. Men juiche echter niet te vroeg. In het ontwerp, door den gouverneur ingediend, overtroffen de uitgaven de inkomsten met f 1.094.749, waarvan f 900.000 door leening te dekken. De K. R. schrapt van de uitgaven bijna f 1 miljoen, waarvan f 760.000 der te leenen uitgaven en bracht het overige daarvan onder de gewone uitgaven. Maar de K. R. had ook geschrapt de vergoeding aan het moederland voor de politiediensten van de landmacht, f 150.000, waarvan de minister al verklaard heeft dat de zaak toch doorgaat, en groote bedragen voor nieuwe werken, alleen omdat de toelichting onvoldoende was of tijd van voorbereiding ontbroken had. Daarvan heeft de gouverneur een post van f 200.000 voor een nieuw belastinggebouw op de begrooting hersteld. Dat bedrag zal geleend worden, maar dat betekent niet veel, want bij de lage raming der middelen komen die 2 ton natuurlijk wel daaruit. Wanneer men echter ziet, dat niet minder dan drie memorieposten onder de uitgaven zijn opgenomen (zij het door leening te dekken), n.l. voor de havenverbetering en voor watervoorziening (2 artt.), dan is het niet twijfelachtig, dat, als al die werken worden ondernomen, de rekening 1928 geen voordelig slot zal opleveren.

De K. R. had ook geweigerd f 120.000 meer toe te staan voor salarisverhooging der ambtenaren, omdat de gouverneur de nieuwe regeling der bezoldiging niet in overleg met den raad wilde tot stand brengen. Intusschen zijn de duurbijlagen verhoogd en bij deze begrooting wil de minister dien post als duurbijslag handhaven, onder toezegging, dat hij den gouverneur in overweging geven zal, om alvorens tot de voorgenomen nieuwe regeling der bezoldigingen over te gaan, met den Raad ter zake nader in overleg te treden.

Voor zoover de bewoordingen der memorie van toelichting duidelijk zijn, schijnt daaruit af te leiden, dat ook de plannen tot havenverbetering, die den mond der haven betreffen, eerst nog in den K. R. zullen komen.

Van beteekenis is nog wat over de politie gezegd wordt. De uitvoerige besprekingen met den heer A. G. Stadius Muller hebben geen verandering gebracht in des ministers „vaste overtuiging... dat Curaçao slechts door de totstandkoming van de voorgestelde politie-reorganisatie de beschikking zal verkrijgen en behouden over eene aan redelijke eischen voldoende politiemacht.” Krasser kan het al niet gezegd. Zou hiermee het kosten-argument als beslissend losgelaten zijn.

Curaçao in 1926.

Verschenen is het jaarverslag van den Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao over het jaar 1926. Het verslag over den economischen toestand van het hoofdeiland begint aldus:

„Uit een oogpunt van evolutie beschouwd was 1926 wel een bijzonder interessant jaar. Het was er namelijk een van de soort, gedurende welke in vroegere tijden armoede hoogtij vierde en daardoor noodig geworden hulpverlening niet van de lucht was. Het verslagjaar kenmerkte zich namelijk door

O · L · V · E · H

(Onderlinge Levensverzekering van Eigen Hulp) - 's-Gravenhage.

GEZINSGELUK DOOR GEZINSVERZORGING

Vraagt onze concurrerende tarieven Vraagt onze concurrerende tarieven

grote droogte gedurende een lange periode. En het was in dergelijke tijden van door het uitblijven van den regen veroorzaakte oogstmislukkingen en overte onder het vee, dat de buitenbevolking — het grootste deel van de Curaçaosche bevolking — soms zeer slecht aan toe was.

In 1926 was daar echter niets van te bespeuren. Voor de armoede, welke onder oude omstandigheden geheerscht zou hebben, is welvaart in de plaats getreden; een welvaart, welke geheel onafhankelijk is van de omstandigheden bij landbouw en veeteelt; een welvaart, welke gebracht is door de groote drukte in de olie-bedrijven hier en in de omgeving van ons eiland.

Enorme werkgelegenheid bij de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij en de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij tegen goede loonen, eveneens bij de door bedrijvigheid in de olie bloeiende scheepvaart en drukke havenbedrijven, bij de gouvernementswerken en bij de werkzaamheden bij particulieren in de stad. En eveneens bij de mijnmaatschappij „Curaçao”, welke de fosphaatmijnen op Sta. Barbara zeer intensief exploiteert. Zie naar de hoofdoorzaak van de op Curaçao heersende welvaart, welke door het heersende tekort aan arbeidskrachten nog steeds toenemende is.

De Spaar- en Beleenbank van Curaçao.

Volgens het jaarverslag over het boekjaar 1926/7 werd gestort f 239.158.09 en teruggenomen f 199.754.56. De meeste stortingen, 1269 van de 3886, waren tusschen 10 en 25 gulden; boven de 500 waren er 64. De bank maakte een winst van f 11.272.48, waarvan f 40 per aandeel voor dividend bestemd was. Het reservefonds bedraagt f 20.000, het extra reservefonds f 10.475.19, waarbij f 6972.48 uit de winst zou gevoegd worden.

Politie.

Uit het voorloopig verslag over hoofdstuk XI (Koloniën) der Staatsbegroting: „Verscheidene leden wenschten dat de Minister de voorstellen, verband houdende met de reorganisatie van de politie op Curaçao, uit de begroting wist te schrappen. Ten einde deze na beëindiging van het overleg met den Kolonialen Raad voor zooveel noodig bij suppletioire begroting weder in te dienen.” (A. H.).

Uit den Verrren Vreemde.

Nooit meer oorlog.

II.

Het Nederlandsche voorstel vond bijval, omdat het van stilstand weer tot beweging bracht. De Fransche vertegenwoordiger P. Boncour zette zich tot een omzetting ervan in een ook voor Engeland — dat er eerst tegen was — aanneembaren vorm. Die omzetting leidde tot een Fransch-Duitsch-Engelsch voorstel. De groote mogendheden namen zoo weer de leiding. 't Voorstel werd aangenomen. Het voorstel doet hetgeen in de lijn lag der boven aangegeven ontwikkeling, want nu is het derde punt „veiligstelling” tot hoofdmotief gemaakt. Doch, is „wapenbepanking” een begrip op zich zelf, evenals „arbitrage”, „veiligstellen” is geen door zijn naam aanduiding zelf omschreven begrip. Zoals het nu te Genève aangenomen is, en voor de eind November daar samenkomende z.g.n. ontwapeningscommissie tot leidraad moet strekken, komt 't op het volgende neer.

Veiligstelling, om tot ontwapening te kunnen komen; arbitrage zal dan een vanzelf aangewezen rol te vervullen krijgen. Om zoodanige veiligstelling te verkrijgen voor iederen staat, moet met zekerheid op den wezenlijken steun van andere in den V.B. georganiseerde staten gerekend kunnen worden. De lasten, door elken Bondsstaat te dragen, zullen verdeeld moeten worden volgens nauwkeurig omschreven overeenkomst. Als 't ideaal van medewerking van allen aan alles niet te bereiken is, zal genoeg moeten worden genomen met samenwerking van een voldoende aantal staten om de veiligheid toch praktisch te verzekeren. Om dit laatste te bevorderen zal naar vermeerdering van 't aantal onderlinge arbitrage-verdragen gestreefd moeten worden. Vele Locarno's in plaats van één Genève. In den kring voortdraaiend komt men dan echter weer voor de moeilijkheid; welke machtsmiddelen heeft de V.B. om de arbitrage-uitspraken te doen eerbiedigen? Een Britsche aanvulling van het

Fransche voorstel heeft hiervoor een oplossing gevonden. De politietroepen van den V.B. zullen bestaan uit de legers der mogendheden, die het dichtst bij de plaats van het conflict liggen. Van te voren kunnen de staten de gewapende macht voor elk eventueel conflict bepalen.

Volgens de bedoeling zal hierdoor elke mogendheid, indien ze aangevallen wordt, kunnen rekenen op voorwaardelijke bondgenooten, die de V.B. haar bezorgen kan. Men meent, dat op deze voorwaarde elke staat met een gerust geweten zal kunnen ontwapenen.

Is dit inderdaad te verwachten? In Locarno verklaarden Italië en Engeland zich wel bereid waarborgen te zijn voor den vrede in West-Europa, maar wezen zij dit voor Polen af. Toen leden van den V.B. bataljons en kanonnen zonden naar 't gebied van hun mede V.B.-lid China, voelde geen lid van den V.B. roeping den Raad van den V.B. bijeen te doen komen. In Nicaragua, lid van den V.B., treden de V. St. van N. Amerika met bataljons en kanonnen dwingend op, de V.B. oordeelt 't verstandig zich daar niet met de zaak te bemoeien. China zoo ver in 't Oosten! Nicaragua zoo ver in 't Westen! Ver? Van wat? Van Europa? Maar dat is juist een grief, de V.B. mag zich niet als een Europa-bond beschouwen. Grief, die zich dan zelfs tot een verwijt tegen nog engere belangenpolitiek richt, waar aan de groote West-Europeesche mogendheden kwalijk genomen wordt dat zij in het V.B.-concert de eerste viool willen spelen. Zal dit, gevoegd bij de onzekere werkwijze van den Raad van den V.B., en het onzekere van de verdere uitvoering van 's Raads eventuele besluiten, staten in Europa, Amerika, Azië, die zich bedreigd voelen, met gerust geweten tot ontwapening kunnen doen besluiten? Of denkt men voor deze vragen andere bevredigende oplossingen te vinden? En dan ook voor kwesties van gevoel en politiek? Almede voor geschillen met staten, niet-leden van den V.B., a.d.z. Rusland, N. Amerika, Turkije, Brazilië, Spanje? Wij zouden zoo gaarne een bevestigend, geruststellend antwoord vernemen op al deze vragen.

Geen oorlog meer. De September-zitting van Genève heeft het „houdt den moed er in” aan alle vertegenwoordigers der circ. 50 staten, V.B.-leden, mee naar huis gegeven. Als de commissie tot voorbereiding van een ontwapenings-conferentie eind-November weer samenkomt, zal tevens een commissie de maatregelen ter verzekering van de veiligheid in studie nemen. Laat ons hopen dat vereend overleg tot een practisch resultaat moge leiden. Het goede van dit alles is, dat doorgewerkt wordt in de richting tot verwezenlijking van de vredesgedachte, door het onderwerp onverpoosd te bestudeeren, te propageeren, te bewerken en te verwerken. Maar zij die 't voorstellen alsof hier een Gordiaansche knoop door te hakken is, of dat die knoop zoo goed als reeds ontward zou zijn, handelen onvoorzichtig. Wie 't optimisme hoven en buiten rechtmatige verwachting opvoert, werkt mee om ten opzichte van de oorlogsmogelijkheid struisvogelpolitiek toe te passen, door haar niet te zien waar zij inderdaad nog bestaat. Wie zoo handelt, maakt de V.B. in zijn vredesbeweging tot een bedreiging van zijn land en zijn volk. Hij verlokt zijn volk al vast de dijken af te breken, omdat er sprake is van een voorgenomen afleiding van den watersnood.

Geen oorlog meer. Geen oorlog meer? Tot nu toe is door oorlog verstaan de poging van een staat, om een anderen staat door wapengeweld tot toegeven van een eisch te dwingen. Is dit kenmerk zoo wel juist gezien? Wordt het middel zoo niet genomen voor het doel? Het doel van den oorlog is om de macht van een anderen staat zóó te fnuiken, dat deze staat en het volk zich te voegen hebben naar den wil van den staat, die hen daartoe aantast. Het middel om dit doel te bereiken was tot nu toe in hoofdzaak wapengeweld; daarnaast werd ook van andere middelen gebruik gemaakt, zoals verraad, omkopen, ondermijnen van den nationalen geest, uitlokken van volksbewegingen, tot revolutie toe. Ook dit zijn bekende oorlogsmiddelen.

Nu is de Sowjet-regeering ertoe gekomen deze laatste middelen op groote schaal in toepassing te brengen, ten opzichte van vele landen. Haar doel is in die landen de regeering omver te doen werpen door een de Sowjet-regeering goedgezinde partij, en het volk daar onder Bolsjewikisch regiem te brengen. Waar dat doel met daden wordt nagestreefd, wordt oorlog gevoerd. De Sowjet-regeering heeft reeds beproefd in dezen oorlog het van ouds

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statuta're Reserve - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. — Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFDSTRAAT 24
Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven inlichtingen over Courante en Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

D. BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

JOS. D. NETTEN & Co.

's-Gravenhage - IN EFFECTEN - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

Doeltreffende
reclame vereischt
groote
publiciteit

W.J.M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
 TEL. 14420 :: DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS 5006

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
 OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

Meubileerinrichting
W. VELDWIJK
 Binnenhuisarchitect

450 Fahrenheitstraat 450
 Telefoon 35513 :: Den Haag

Artistieke Woninginrichtingen 5472

Vóór ge Uw huis inricht,
 Vraagt eerst opgave bij ons

HET BESTE ADRES
 voor al Uw

PARFUMERIEEN EN TOILETARTIKELLEN,
 bij:

A. C. KRULLER-PEL
 ALLEEN GEVESTIGD
FREDERIK HENDRIKLAAN 258
 TELEFOON 54505 :: DEN HAAG

Alles wordt zonder prijsverhoging thuisbezorgd

Aanbevolen Adres voor de
 Vereeniging „Oost en West” 5489

VERZENDING NAAR O. EN W.-INDIE, ONDER GARANTIE

CHRISTELIJK LYCEUM
TE HAARLEM

Gevestigd: **EMMAKADE 43**

Afdeelingen **GYMNASIUM,**
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL
 PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
Ir. W. VAN DORP 5400

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
 COMESTIBLES OUDE BORDEAUX- EN
 FIJNE VLEESCHWAREN PORTWIJNEN

HOFLEVERANCIER

SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat
 TELEFOON 50325 :: SCHEVENINGEN
 AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”

voornaamste middel, wapengeweld te gebruiken; dit bracht haar echter niet waar zij komen wil.

Toen is de generale staf, die te Moskou den oorlog van het Russische proletariaat tegen de kapitalistische wereld leidt, tot het inzicht gekomen om die middelen, welke anders als bijkomende maatregelen benut werden, tot de eigenlijke strijdmiddelen te maken. Op die wijze, met die middelen, wordt de oorlog nu in grooten stijl gevoerd. Offensief en defensief. Aanvallend in vrijwel alle landen. Defensief in Rusland zelf tegen de onderdanen van alle landen, welke daar verdacht worden iets te doen of te bedoelen, dat tegen de Bolsjewistische begrippen of belangen zou kunnen ingaan.

Rusland kan de oorlog op deze wijze onbelemmerd voortzetten waar de tegenpartij niet inziet dat er inderdaad oorlog is en dat inderdaad oorlogsmiddelen in praktijk worden gebracht. De buitenwereld is opgevoed in het geloof, dat het middel: bataljons en kanonnen, eigenlijk „de oorlog” is, en waar Rusland deze middelen terzijde laat, om de andere stelselmatig en op groote schaal te gebruiken, laat men het, zonder bestrijding, zijn gang gaan.

Plaatselijk treedt men in die andere landen wel op tegen hen, die er den oorlog voor Rusland voeren. Men beschouwt en behandelt hen echter als overtredders van de voorschriften die er bestaan, ter verzekering van rust en orde, doch niet als agenten van de Sovjet, of van de Komintern, hetgeen hetzelfde is, al behoort 't ook al weer tot de listige oorlogsmiddelen om die vereenzelving te loochenen.

De staten, die in den V.B. samenwerken, zien het drijven van Rusland niet als een stelselmatig oorlogsbedrijf. De V.B. doet dit evenmin.

En toch ligt in de nieuwe Moskousche methode de aanwijzing, dat door arbitrage met sancties geen veiligstelling te verkrijgen is, indien men niet tevens bedacht is op verweer tegen die methode. Terwijl de V.B.'s actie gericht moet zijn op het „noot meer oorlog” met het bataljons- en kanonnenmiddel, wordt op vele fronten een Russisch-Europeesche oorlog, met andere middelen gevoerd. De staten en de V.B. zullen deze als zoodanig moeten erkennen om ze onschadelijk te maken, willen staten en V.B. den oorlog niet vrij laten rond- en voortwoekeren, terwijl zij zeggen zich te beijveren om den oorlog uit te bannen.

Italië heeft het bewijs geleverd dat er wel een weg aan te wijzen is om den Bolsjewikischen vijand buiten de grens te houden en toch, ja daardoor juist, met Rusland in vrede te leven. Aan de commissie ter voorbereiding van de Ontwapeningsconferentie worde ter overweging voorgelegd in hoever de staten en de V.B. ten deze van Italië iets kunnen leeren, al wenschte geen hunner een Mussolini-dictator, noch een Fascistisch ultra-gevoelig nationalisme.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

U gelieve goed nota te nemen van:

I. Films der Nederl. Handel-Mij. op 9 November, 's avonds 8 uur in het Centraal Theater (Markt):

- Suikeronderneming „Wonopringgo” Java.
- Suikerarscheep te Pasoeroean.
- Theeonderneming „Permanangan” te Pematang Siantar, S. O. K.

Deze films zijn opgenomen door de „Haghe film” fabriek (W. Mullens), die ook de films der Bataafsche Petr.-Mij. opnam.

Toegang voor leden, met recht op twee introduce's, f 0.30, voor begunstigers f 0.30, en voor andere belangstellenden f 0.60 (pl. bel. inbegrepen).

Plaatsbespreken voor leden en begunstigers op Dinsdag 8 November aan het Centraal Theater (contributiekaart vertoonen).

II. Opgave van Voorwerpen voor de inzending naar de Groote Oost- en Westtentoonstelling 1928 te Arnhem zien wij gaarne uiterlijk 1 December tegemoet.

III. Het bestuur is in onderhandeling met de Vereeniging „Eurasia” te Den Haag over de opvoering van het tooneelstuk „Njai Sonna” van Jan Fabricius, opgeleverd met krontjongmuziek. Deze voorstelling kan alleen doorgaan, als vooraf gerekend kan worden op voldoende deelneming. Binnenkort hopen wij hiervoor een bescheiden gebruik te maken van Uwe welwillende en zeer gewaardeerde medewerking.

HET BESTUUR.
 WERFT LEDEN.

N.V. Haagsche Brandstoffenhandel
„DE CONCURRENT”
 TREKWEG 84 - TELEFOON 13551 - DEN HAAG

Alléén-verkoop 1ste kwaliteit
BELGISCHE ANTHRACIET

uit de Mijn „Pays de Liège”,
 tegen scherp concurreerende prijzen

Afdeeling 's-Gravenhage.

INDISCH TOONEELSPEL „NJAI SONNA”.

Het Bestuur van de Vereeniging „Oost en West”, Afdeeling 's-Gravenhage, geeft hiermede kennis, dat op *Dinsdag 15 November a.s.*, des avonds 8 ure in het Theater „De Seinpost” te Scheveningen, het Indisch tooneelstuk „Njai Sonna” van Jan Fabricius, te spelen door leden der Vereeniging „Eurasia”, zal worden opgevoerd met krontjongmuziek tusschen de bedrijven.

Ter tegemoetkoming in de hooge kosten is plaatselijke spreking op Maandag 14 en Dinsdag 15 November van 10 tot 4 uur aan de bureaux van Seinpost (desgevoenscht telefonisch) à f 0.35 per persoon, verplicht. Uitnodigingskaarten zullen den leden worden toegezonden.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

MEDEDEELING AAN DE AFDEELINGEN.

Naar aanleiding van een desbetreffend voorstel van het Hoofdbestuur, den heer F. M. Gescher te Nijmegen, is besloten om, indien de afdeelingen berichten (geen verslagen) hebben op welke zij speciaal de aandacht gevestigd wenschen te vestigen, deze op de voorste pagina van het K.W. te plaatsen.

Van de Redactie.

CORRESPONDENTIE VOOR PASSAGIERS a/b S.S. „REMBRANDT”.

Het s.s. „Rembrandt” van de Stoomvaart Maatschappij „Nederland” vertrok 29 October uit Rotterdam in extra-vaart naar Nederlandsch-Indië.

Correspondentie voor passagiers en leden van de vereeniging van het genoemde schip, zal in een extra briefvenmaal naar Genua worden verzonden. In deze briefvenmaal, welke Maandag, 7 November a.s., gevormd zal worden, wordt slechts opgenomen de gewone correspondentie voor de opvarenden, welke volledig gefrankeerd is en voorzien van twee elkaar snijdende lijnen over het geheele adres, loopende van den eenen hoek naar den anderen.

Overigens vindt met genoemd stoomschip geen postvervoer plaats.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË.

B. Sickman, Adspirant-politieopziener bij de Alg. Politie; Van Ittersumstraat 57, Zwolle.

R. Pikkert, Idem als voren; Irislaan 31a, Groningen.

W. J. P. Krom, Idem als voren, Korporaal 1e Comp. Politietroepen; 's-Gravenhage.

W. Schuurbijs, Adspirant-commissaris bij de Alg. Politie; Kremerstraat 20, Bergen op Zoom.

Ch. J. H. Köhler, Idem als voren; Willemsplein 2, 's-Hertogenbosch.

W. Buitendijk, Idem als voren; Lindschedijk 10, Zwijndrecht.

Ir. E. E. van Meurs, Landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst; Zomerluststraat 20, Haarlem.

Ir. J. A. van Beukering, Idem als voren; Julianastraat 127, Wageningen.

J. Berkhout, Adspirant-politieopziener b/d Alg. Politie; Sneek, Marechausseekazerne.

A. J. Mondriaan, Adspirant-politieopziener b/d Alg. Politie, Assen, Marechausseekazerne.

P. de Jonge, Adspirant-politieopziener b/d Alg. Politie; Meppel, Marechausseekazerne.

A. J. H. Keulen, Adspirant-politieopziener b/d Alg. Politie, Sergeant b/d Politietroepen, Vlodorp.

C. van Hunnik, Adspirant-politieopziener b/d Alg. Politie, Stationsstraat 35 e, Ede (Gld.).

Ir. Raden Goenoeng Iskandar, Landbouwconsulent; Prins Mauritsplein 23, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

Mej. C. H. F. van Riet, Typiste 1e kl. bij de S.S. en Tr. Beeklaan 425, 's-Gravenhage.

C. van de Koppel, Opperhoutvester bij het Boschwezen; 's-Graveland Nr. 297.

Dr. W. F. Donath, Natuurwetensch. techn. ambtenaar 1e kl. bij het Geneesk. Laboratorium te Weltevreden; Vivienstraat 1, 's-Gravenhage.

Mej. I. E. de Hondt, Onderwijzeres bij het O.E.L.O.; Van Beverningkstraat 164, 's-Gravenhage.

C. R. Ypma, Hoofdpolitieopziener res. Kediri; Van Munnickhuizenstraat 29, Bolsward.

C. Schreuder, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Vijverlaan 8, Haarlem.

L. J. Brunet de Rochebrune, Ambtenaar 4e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Nicolaas Maesstraat 52, Amsterdam (Z.).

J. P. A. Kortens, Referendaris bij de S.S. en Tr.; Van Swietenstraat 59, 's-Gravenhage.

Eindelijk onvermengd genoeg:

EEN CHRYSLER, REEDS VANAF F 2900.-

N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL

LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970

ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

A. Reitsma, Hoofdambtenaar ter beschikking bij de S.S. en Tr.; Boschweg 19, Apeldoorn.
 C. M. Hofmann, Opperhoutvester bij het Boschwezen in N.-I.; Landwehrstrasse No. 77(II) links, München (Deutschland).
 E. G. van Praag geb. Lapré, 1e Klerke bij de S.S. en Tr.; Pieter Bothstraat 6, 's-Gravenhage.
 van der Woude, Havenmeester 3e kl. te Soemenep; Meerweg 21, Bussum.
 Krijtenberg, Werktuigkundige 1e kl. b/d autodienst der afdeling Pestbestrijding, De Ruyterstraat 52, 's-Gravenhage.
 E. F. la Valette, Commies b/d P.T.T.-dienst, Postrestante, Amsterdam.
 Kruidering, Tijd. wnd. commies 1e kl. b/d P.T.T.-dienst, Esschilderstraat 34 rood, Haarlem.
 H. Willemsse, Ass-resident i/d prov. West-Java, Laan van Meerdervoort 414, 's-Gravenhage.
 Dekker, Commissaris van Politie 1e kl. te Tandjongbadan, Bachuislaan 5a, Hilversum.
 C. L. Spanjaard, Apotheker-ass. b/d Mil. Geneeskundigen dienst, Eulerpestraat 165, Amsterdam.
 A. P. A. Albright, Surnumerair b/d Belastingen te Weltevreden, St. Bladiën, Hotel „Hirschen“, Schwarzwald.
 Ch. W. F. Fikenacher, Ass.-resident bij den Alg. bestuursdienst in de prov. West-Java, p/a. Ned. Handel-Mij., 's-Gravenhage.
 L. Rups, Architect bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Harmoniehof 61, Amsterdam.
 B. Weintré, 1e Commies bij den dienst der S.S. en Tr., Eschdoornstraat 180, 's-Gravenhage.
 G. Grampre Molière, 1e Luitenant der Artillerie, Buys Ballotstraat 23, 's-Gravenhage.
 C. K. Hagenaar, 1e Luitenant der Infanterie; Groot Hertoginnelaan 218, 's-Gravenhage.
 M. v. d. Ende, „Villa Coroneli“, Chamby sur Monreux.
MET PENSIOEN.
 Smits, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Jan van Goyenstraat 11, Heemstede.

Mej. M. C. H. Roebroek, Onderwijzeres 1e kl. bij het O.E.L.O.; Jodenstraat 26, Maastricht.
 P. H. Markies, Leeraar aan de Kon. Wilhelminaschool, Weltevreden; Buys Ballotstraat 69, 's-Gravenhage.
 Ir. F. W. Th. van Oordt, wnd. Leeraar aan de Kon. Emmaschool, Soerabaya; Willem de Zwijgerlaan 157, 's-Gravenhage.
 Dr. P. H. M. Travaglino, Geneesheer-directeur van het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg; Breda, p/a. Mevr. van Dooren, Baronielaan 59.
 A. J. Koens, Landbouwconsulent 1e kl. te Palembang; Bilderdijklaan 29, Hilversum.
 Ir. W. A. van der Meulen, Hoofdingenieur 1e kl. bij het Dept. der B.O.W.; Kleine Kade 1, Ooes.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West“ onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad“, en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Heulstraat 17, Den Haag).

Mutatiestaat van 26 Oct. tot 2 November.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

J. Haga, Officier van Gezondheid N.-I.L., Amsterdam, Van Eeghenstraat 181. f 5.—
 Hoekstra, Gep. Adj. Inspecteur Inl. Onderwijs, Baarn, Molenweg 35. f 5.— (Afd. Utrecht)
 Oosting Bentum, Industrieel, te Loenen o. d. Veluwe, Hoofdweg 91. f 5.—
 mevrouw M. C. van Zeggelen, Haarlem, Floraplein 28. f 5.—
 J. H. A. W. Graaf van Heerdt tot Eversberg, Den Haag, Korte Voorhout 12b. f 5.—
 Meijer, Gep. Referendaris 1ste kl. Dep. v. Gouv. Bedrijven, Den Haag, Goudsbloemlaan 38. f 5.—
 H. Ochtman, Den Haag, Verhulststraat 8. f 5.—
 C. S. Terborgh, Den Haag, Laan van Eik en Duinen 161. f 5.—
 mevrouw P. Tuyn, Den Haag, Hanenburglaan 24. f 5.—
 mevrouw A. de Vries-Lentsch, Den Haag, Copernicusstraat 27. f 5.—
 Bruin, oud-O.-I. Ambtenaar, Den Haag, Ieplaan 211. f 5.—
 Wink, oud-O.-I. Ambtenaar, Den Haag, Regentesse- laan 8. f 5.—
 W. Th. Ackermann, Landheer van „Tegalombo“, Halle Salam N.-I.-S. (Kedoe). f 5.—

Secretaris Afd. Den Haag.
 Eigen aanmelding.
 Secretaris Afd. Apeldoorn.
 het Hoofdbestuur van „Oost en West“.
 den heer F. C. Schaalje te Den Haag.
 den heer J. A. A. F. Quentin te Den Haag.
 Mevrouw W. Meilink—van West te Den Haag.
 den heer R. Francis te Den Haag.
 Mevrouw G. Gerlach—van Es te Den Haag.
 den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt te Den Haag.
 den heer J. A. Lugten te Den Haag.
 wd. Hoofdvertegenw. „Oost en West“ in Oost-Indië.

Nieuwe Begunstigers:

Afdelingsbestuur van Utrecht.

Adresveranderingen:

A. D. H. Fockema Andrae, Vice President Arrondissementen Rechtbank, Arnhem, van: Boulevard Heuvelink 114 naar: Hulksteinsche Weg 4.
 Aronnesse A. de Vos van Steenwijk, Arnhem, van: Paulinastichting naar: Eusebiusbinnensingel 8.
 R. Menkman, Amsterdam, van: de Lairessestraat 42 naar: Euterpestraat 100.
 Heintzen, p.a. Maintz Productenhandel, Amsterdam, van: Westermarkt 2 naar: Singel 250.
 C. van der Brink, Indoloog, van: Amsterdam, Dacostastraat 321 naar: Leiden, Haagweg 9. f 250.
 Hins, Indoloog, Leiden, van: Zoeterwoudsche Singel 37 naar: Merelstraat 46.
 J. Hoogkamer, Adm. Ambt B.B., geplaatst in de residentie Z.-O. Afd. van Borneo.
 Alberda, oud-Luit.-Kolonel N.-I.L., Den Haag, Laan van Meerdervoort, van: 335 naar: 621.
 R. Vetter, Student, van: Den Haag, Frankenslag 351 naar: Scheveningen, Gevers Deynootweg 149.
 mevrouw M. C. Maal, Den Haag, van: Galileistraat 29 naar: Weimarstraat 89, p.a. den heer Statius Muller.
 mevrouw C. d'Artillac Brill, Den Haag, van: Columbusstraat 155 naar: Laan van Meerdervoort 791.
 J. Fanoy, Controleur 1ste klasse B.B., van: Scheveningen, Pansierstr. 18 naar: Weltevreden, Dep. B.B.

K. E. van Oosterzee, Landmeter van het Kadaster, van: Den Haag, Beeklaan 311 naar: Padang, p.a. Kadasterkantoor.
 Mevrouw G. M. Boegborn—v. d. Wal, van: Den Haag, Houtrustweg 58a naar: Weltevreden, Raden Salehlaan 43.
 Mevrouw P. J. Keuchenius, Gep. Onderwijzeres O.-I., van: Rijswijk, Koninginnelaan 36 naar: Zeist, Burgemeester Patijnlaan 108. f 5.— (Afd. Utrecht).
 H. J. E. Moll, Controleur 1ste kl. B.B. van de residentie Riouw naar: het Gouvernement van de Oostkust van Sumatra.
 L. A. de Graaff, Controleur 1ste kl. B.B., van: Wirosari naar: Kleine Gombel 3, Semarang.
 W. A. G. Perks, Controleur B.B., van: Goenoeng Sahilan naar: Pasir Pengarajan (S.O.K.).
 Ch. J. R. Both, oud-Directeur H.B.S. te Soerabaya, Den Haag, van: Ieplaan 9 naar: van Boetzelaerlaan 19.
 Mr. F. J. H. Cowan, Oud Directeur v. Justitie N.-I., van: Wassenaar naar: Den Haag Celebesstraat 91.
 C. R. C. Isfelt, Den Haag, van: Daendelsstraat 75, naar: Helenastraat 1.
 J. H. A. S. Hanozet Gordon, Oud-Ass-Resident, van: Den Haag, Nassau Zuilensteinstraat 13, naar: Nice, Poste restante.

GEBRS. OOMS

Brood-, Beschuit- en Fijne Banketbakkerij

INDIGOSTRAAT 89 h. Rabarberstr.

Den Haag :: Telefoon 36016

□□□□□□□□□□□□□□□□

Levering van alle soorten

BROOD EN BANKET

5514

van de beste grondstoffen bereid

54

JAN MESKER & Co.

PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50

DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING

IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN

5528

VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS

BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

SOMER'S MANUFACTURENHANDEL

Scheveningen - Keizerstraat 116 - Tel. 54182
 Frederik-Hendriklaan - hoek W.-de-Zwijgerlaan

GROOTE SORTERING HALFWOLLEN
 JAEGER ONDERGOEDEREN

ZUIVER WOL JAEGER
 Fa. JANSEN & TILANUS, VRIEZENVEEN

KATOENEN EN HALFLINNEN
 HANDDOEKEN - THEEDOEKEN
 TAFELLAKENS

INDISCHE LAKENS
 SLOOPEN - ROLSLOOPEN

Prima kwaliteiten - Zeer lage prijzen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 :: DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN - BLOEMPOTTEN - ZUILEN
 MET POTTEN - KLOKSTELLEN,
 ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG
 DAMES MODE ARTIKELEN
 ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
 KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
 GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELEN 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reamedrukwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD THE DANSANT - DINER CONCERT
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF ROEMEENSCH ORKEST
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willer opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrecken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN (tegen eenige vergoeding) op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCO MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak. Nic.-Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
 - * 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
 - * 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën

<p>Serie I.</p> <p>No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. * 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. * 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. * 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. * 5. De Europeesche vrouw in Indië. * 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. * 7. Over de Kolonie Suriname.</p>	<p>Serie II.</p> <p>No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. * 2. Het Javaansch toneel. * 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. * 4. De theecultuur op Java. * 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. * 6. Een doode taal in Indië. * 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. * 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. * 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. * 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.</p>
<p>Serie III.</p> <p>No. 1. Over Ball en zijne bewoners. * 2. Bevolving in Nederlandsch-Indië. * 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. * 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.</p>	<p>No. 5. Nederlanders in Indië. * 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volksredietwezen. * 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. * 9. De Slavernij in Oost-Indië.</p>

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).